Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, ...АДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной ...1-hээ гарана | № 161 (16684) | 1984 оной июлиин 14, суббото | Сэн 3 мүнгэн.

ЛЕНИНЭЙ ҺУРГААЛААР

Соведүүдэй ороной комсомол Ленинэй һургаалаар 60 жэлэй алдарта зам гаталба. Бүхы эдэ жэлнүүдтэ тэрэ суртал түгэс коммунизмын хэрэгтэ үнэн сэхэ байлгын эстафетые абажа ябаа.

Июлиин 12-ой үглөөгүүр элдэб үеын комсомолшууд агууехэ вождиин Мавзолейдэ сэсэгүүдые табиба.

Комсомолдо В. И. Ленинэй нэрэ олгоhоор 60 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан Гүрэнэй түбэй концертын «Россия» залда үдэшэлэн болобо.

Нүхэд **В. И. Воротников, М. С. Горбачев, Г. В. Романов, Е. К. Лигачев, Н. Н. Рыжков** гэгшэдые сугларагшад удаан үргэлжэлhэн альга ташалгаар угтаба.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, министерствэнүүд болон албан зургаануудай, ниитын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, Москвагай болон Московско областиин комсомолой эдэбхитэд баярай суглаанай хүдэлмэридэ хабаадаба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр К. У. Черненко түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюроhоо бүридэhэн хүндэтэ президиум суглаанда хабаадагшад нэгэн дуугаар hунгаба.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь **В. М. Мишин** элидхэл хэбэ.

«Партийна органуудай зүгhөө комсомолые хүтэлбэрилгые саашадань hайжаруулха ба залуушуулай коммунис хүмүүжүүлгэдэ тэрэнэй үүргые дээшэлүүлхэ» тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолоор үүсхэгдэhэн ниитэ-политическэ болон ажалай дэбжэлтээр комсомолой организацинуудай ажабайдал эдэ үдэрнүүдтэ тэмдэглэгдэбэ гэжэ үгэ хэлэгшэ онсолон зааба.

Партиин Центральна Комитет комсомолой мүнөөнэй ажал ябуулгые, залуушуулай дунда үнгэргэгдэдэг хүдэлмэриин туйлалтанууд болон дутуу дундануудые бүхы талаhаань гүнзэгыгөөр шэнжэлhэн, Ленинэй захяануудые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө мүнөөнэй шатадахи тэмсэлэй тодорхой ба элсүүлхы программые найруулhан байна.

Суглаанда хабаадагшадта партиин болон комсомолой ветерануудта, залуушуулай hайндэрэй урдахи ажалай габшагай вахтада илагшадта, ороной бүхы комсомолшуудта, хүбүүд, басагадта КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Константин Устинович Черненкын үнэн зүрхэнэй амаршалга, hайн hайханиие, хүсэhэн хүсэлэнгүүдые дамжуулха хүндэтэй даалгабари дүүргэхыемни зүбшөөгыт, — гэжэ В. М. Мишин хэлэбэ.

Ленинскэ комсомол болбол дайшалхы халаамнай, хүгжэлтэ түгэс социалис общество бүхы талаарнь нарижуулан hайжаруулха хүшэр хүндэ хүдэлмэридэ найдамтай туhалагшамнай гэжэ Коммунис парти тоолодог гээд нүхэр К. У. Черненко тэмдэглээ hэн. Ороной комсомолшууд, хүбүүд, басагад агууехэ Ленинэй нэрые ба тугые нэрэтэй түрэтэйгөөр абажа ябаха, революционно ябуулгын наука — марксизм-ленинизмые бүри үсэд нэтэрүүгээр шудалха, Ленинэй зааhанай ёhоор ажаhуужа, ажаллажа, тэмсэжэ ба илалта туйлажа hураха гэжэ этигэжэ байhанаа Константин Устинович элирхэйлhэн байна.

Коммунистнуудай партиин туг доро жагсаад, комсомол өөрынгөө хуби заяае революциин хуби заяантай хэтэ мүнхэдөө холбоо hэн гэжэ үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлбэ. Комсомолой омогорходог, туйлаhан бүхы юумэн партиин саг үргэлжын анхарал оролдолгын ашаар хүсэлдүүлэгдээ юм. Партийна хүтэлбэри хадаа комсомолой хүсэ шадалай эшэ үндэhэн, бүхы амжалтануудайнь эрхэ нүхэсэл мүн болоно.

Партиин уряалаар комсомол арадай ажахын шухала объектнүүдые барилгые шефтээ абанхай. Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи жэл комсомолшуудай шэн зоригто ажалаар тэмдэглэгдэбэ. Комсомолдо В. И. Ленинэй нэрэ олгоhоор 60 жэлдэ зорюулагдаhан габшагай вахтын үедэ энэнь онсо хүсэтэйгөөр элирхэйлэгдээ. Байгал-Амарай түмэр замай, Уренгой — Помары — Ужгород гэжэ газ дамжуулха сорго хоолойн барилгада, России Хара бэшэ хүрьhэтэй нютагуудые шэнэдхэн hайжаруулгада, Эдеэ хоолой болон Элшэ хүсэнэй программануудые бэелүүлгэдэ комсомол горитой хубитаяа оруулаа юм.

Ниитын үйлэдбэриие эршэдхэлгын, эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтын шэб шэнэ материалнуудые, техникэ болон арга технологи нэбтэрүүлгын гол шэглэлнүүдтэ хүбүүд, басагадай хүсэлэл оролдолгонуудые элсүүлхэ гээшэ комсомолой комитедүүдэй уялга мүн болоно.

Хүбүүд, басагадай суртал бодолой-политическэ хүмүүжүүлгын, марксистско-ленинскэ үзэл бодол бүридхэлгын, буржуазна үзэл бодолдо ба ёhо заншалда эбсэшэгүйгөөр хүмүүжүүлхэ асуудалнуудта элидхэл дотор онсо анхарал хандуулагдаhан байна.

Коммунизмда hураха, Ленинэй зааhанай ёhоор ажаhууха, ажаллаха ба тэмсэхэ гээшэ комсомол, залуу үетэндэ эгээл шухала зорилго болоно.

60 жэлэй саада тээ Ленинэй агууехэ нэрые зүүхэдөө, Ленинэй хэтэ мүнхын захяануудта, коммунизмын нангин дээдэ зорилгонуудта үнэн сэхэ байхабди гээд комсомол коммунистнуудай партида, революционно арадта тангаригаа үгэhэн юм гэжэ үгынгөө түгэсхэлдэ элидхэлшэ хэлэбэ. Комсомол саашадаашье Ленинэй тугые ехэ харюусалгатайгаар үргэжэ ябаха, партида үгэhэн комсомолой тангариг Залуушуулай Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммунис Союзай бүхы ажабайдалые ба ажал ябуулгые мүнөөдэршье тодорхойлно гэжэ бидэ омогорхолтойгоор мэдүүлнэбди.

Элдэб үеын комсомолой үенүүдэй таhаршагүй холбоон тухай, совет залуушуулай ажалай ба дайшалхы туйлалтануудта партиин дүүргэдэг зоригжуулхы үүргэ тухай, мүнөөдэрэй комсомолшуудай алдарта хэрэгүүд тухай комсомолой VI, VII ба VIII съезднүүдэй делегат М. С. Ерогов; Буряадай АССР-эй «Нижнеангарсктрансстрой» трестын комсомол-залуушуулай бригадын бригадир, Ленинскэ комсомолой шангай лауреат А. Бондарь, Житомирско областиин Коростышевско районой Мичуринай нэрэмжэтэ колхозой оньhон аргаар үнеэдые hаадаг мастер, Украинын Компартиин шалгалтын комиссиин гэшүүн, ВЛКСМ-эй ЦК-гай гэшүүн, Ленинскэ комсомолой шангай лауреат Н. Негерей, Ленинградай гүрэнэй университедэй студентка, Ленинскэ стипендиат Е. Гаврилова, Казахай оперо болон баледэй академическэ театрай дуушан, Казахай ССР-эй арадай артист, Ленинскэ комсомолой шангай лауреат А. Днишев, гурба дахин олимпийскэ чемпион В. Третьяк, Советскэ Союзай Герой майор Г. Кучкин гэгшэд хэлэбэ. СССР-эй летчик-космонавт, Советскэ Союзай Герой, замбуулинай дайдада вахтада байhан Л. Кизимэй суглаанда хабаадагшадта эльгээhэн амаршалгатай фонограмма зал соогуур зэдэлнэ.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, нүхэр К. У. Черненкэдэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые суглаанда хабаадагшад зоригжолтойгоор баталан абаба.

(ТАСС).

КПСС-эй ЦК-гай ПОЛИТБЮРОДО

...ЦК-гай Политбюрогой ээлжээтэ заседани бо... ...С-эй ЦК-гай апрелиин (1984 он) Пленумэй ...үдhээ үндэhэлэн гараhан зорилгонуудые ...адуудай Соведүүдэй сессинүүд дээрэ зүбшэн ...нгүүд тухай нүхэр В. В. Кузнецовой мэ...наба.

...ээрэ тэмдэглэгдэhэнэй ёhоор, союзна болон ...еспубликануудай Верховно Соведүүд, нютагай ...үүд промышленна ба хүдөө ажахын үйлэдбэриие ...адань хүгжөөхэ, үргэн ехэ социальна про...үүлхэ, ажалшадые хүмүүжүүлхэ, табан жэлэй ...е дүүргэхэ хэрэгтэ тэдэнике элсүүлэн ха...лаар ехэ хүдэлмэри ябуулhан байна. Апре...эй hүүлээр Соведүүдэй сессинүүдэй, саг ...миссинүүдай хүдэлмэри нилээд hайжаруу...дэнь байдаг зургаануудай ажалые тэдэнэй ...та шангадхагдаа, депутадай асуултанууд ...үблэхэ зүйлдэ ходо ходо оруулагдана, хүн ...нүүдэй холбоо барисаан шууд сэхээр бэхи...hунгагшадай захяануудые бэелүүлхэ хүдэл...эзын болгогдоно.

...та, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлгын, ...лэмжын эд бараа ехээр гаргаха, хүн зоной ...лэмжэнүүдые hайнаар хангаха хэрэгтэ нөө...эржэ олохо талаар зарим Соведүүд болон ...анууд үшөөл ёhотой үүсхэл эдэбхи, орол... гарганагүй гэжэ бодото байдал элирхэйлэн харуулна. Тэдэнэй мэдэлдэхи газар дайда дээрэхи экономическа ба социальна комплексно хүгжэлтые хангахын тула Соведүүдэй эрхэ түлөөлэлгэнүүд гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй. Нүгөө талаhаа, Соведүүдэй hанамжые министерствэнүүд болон албан зургаануудай тоохогүй ушар баримтанууд үшөөл дайралдана, социальна асуудалнуудаар өөhэдынгөө түсэбүүдые тэдэнэртэй зүбшэн хэлсэнэгүй, байрын гэрнүүд болон соёлой-ажаhуудалай объектнүүдые барихa хэрэгтэ анхаралаа hулаар хандуулна.

Соведүүдэй хүдэлмэриин хэмжээе хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхэ, тэдэнэй Коммунис партиин табиhан зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ шэглүүлэгдэhэн эмхидхэлэй ба хүмүүжүүлгын ажал ябуулгые шангадхаха талаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, союзна республиканууд засагай дээдын ба нютагай зургаануудай хараалhан хэмжээнүүдые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро дэмжэбэ.

Малай тэжээл бэлэдхэлэй ябаса тухай мэдээсэл Политбюрогой заседани дээрэ шагнагдаа. Эмхидхэлэй хүдэлмэри шангадхахыень, тэжээл бэлэдхэлэй эршэ дэлисэ нилээд дээшэлүүлхыень, тэдэнэй шанар hайжаруулхыень агропромышленна комплексын министерствэнүүд болон зохихо албан зургаануудта, союзна республиканууд компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомуудта, обкомуудта, райкомуудта, совет болон ажахын зургаануудта даалгагдаа. Ажахы бүхэнэй бүдүүн ба шэмэтэ тэжээлээр элбэг хүрэхөөр хангагдахын тула ажал хэрэгээ шадамараар эмхидхэхэ шухала гэжэ тэмдэглэгдээ.

Москвае хүгжөөлгын генеральна түсэбые бэелүүлгэдэ городой ажахые комплексноор эрхилэлгые шангадхалгатай, промышленно-үйлэдбэриин барилгые эндэ хизаарлалгада хабаатай КПСС-эй Московско горкомой, Московско городской Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй дурадхалнуудые Политбюро hайшааба.

Нүхэр Н. А. Тихоновэй КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшэ Л. Штроугалтай албанай хэрэгээр Москва ерээд байхадань, уулзалгын дүнгүүдые хаража үзөө. Энэ уулзалга манай оронуудай ажахын шухала hалбаринуудта харилсаа холбоое улам гүнзэгырүүлхэ, СССР-эй ба ЧССР-эй гүрэнэй түсэбүүдые зохилдуулан тааралдуулха талаар энэ уулзалгын үедэ үгэеэ ойлголсоhон хэмжээ ябуулганууд совет-чехословак аха дүү ёhоной харилсаа холбоое хэлбэришэгүйгөөр хүгжөөхые, Советскэ Союзай ба Чехословакиин арадай ажахын комплекснуудай ажал ябуулгые бүри нягта холбоо барисаатай болгохо хэрэгтэ шэнэ эрхэ байдал байгуулха байна гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюро тэмдэглээ.

Партийна ба гүрэнэй ажабайдалай, мүн Советскэ Союзай гадаадын политическэ хараа шэглэлые бэелүүлгын бусад зарим асуудалнууд КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

ШЭМЭТЭ ТЭЖЭЭЛ НӨӨСЭЛЭГДЭНЭ

Сэлэнгын районой Кировэй нэрэмжэтэ совхоз hү, мяха ехээр үйлэдбэрилхэ шэглэлтэй юм. Тиимэhээ эндэ ниитын малда бардам хүрэхэ элдэб зүйлэй тэжээл нөөсэлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдадаг.

Һаяхан совхозой Дээдо-Бухэнэй отделенидэ хүрэжэ ябахадамнай, мантан томо тракторай таршаганаан холоhоо сууряатан зэдэлбэ. Эндэхи hүнэй фермын дэргэдэ сенаж дарагдажа, хүсэ ехэтэ тракторые унинэй механизатор Александр Кондратьевич Гросс шадамараар жолоодон, хэршэгдэhэн шэмэтэ ногоое нягтаруулан даража байба.

— Ажал хэрэгнай hаянай эхилбэшье, яhала урагшатай ябажа байна. Бидэ хүдэлмэрээ үглөөгүүр эртэ эхилээд, үдэшын харанхы болотор үргэлжэлүүлнэбди. Би жэл бүри сенаж, силос даралгада хабаададагби. Манай бэлэдхэhэн шэмэтэ тэжээлэй шанарынь hайн гэжэ тэмдэглэгдэдэг. Мүнөөшье жэлдэ эндэ хүдэлжэ байhан залуушуултаяа хамта шанар hайнтай шэмэтэ тэжээл нөөсэлхые оролдонобди. Иигээд лэ сенаж даралгын эршые түргэдхэхын тула үшөө хоёрдохи халаан эмхидхэхэ hанаатайбди.

Хүдэлмэрээ улам эршэдүүлхэ, ажалай журам нарин нягтаар сахиха гээшэ манай нангин уялга,— гэжэ Александр Кондратьевич хөөрөө hэн.

Һууриhаа холо бэшэ Бүхэн голой эрьедэ таригдаhан донник ногооной ургаса hайнаар гаранхай. Александр Иванович Михалевой КСК-100 түхэлэй машинын хойноhоо ябаhан ашаанай машина 400-гаад метр ябаад лэ дүүргэгдэнэ. Жолоошод Роман Улукшунов, Сергей Константинов, Владимир Тудупов гэгшэд сүлөө забдагүй сабшалан фермэ хоёрой хоорондо hүндэлнэ.

— Донник энэ жэлдэ яhала hайнаар ургаа, — гэжэ отделениие эрхилэгшэ Н. М. Хамуев хөөрэнэ. Гектарай 100—120 центнер ургаса хуряагдана. Сенаж даража байhан звеногойхид манай hүнэй фермын дэргэдэ 600 тонно энэ шэмэтэй тэжээл бэлэдхэхэ юм. Тиигээд бэшэ отделенинүүдтэ мүн баhа сенаж дарахаяа ошохо байха.

Совхозой түб hуурин Харганаада АВМ түхеэрэлгээр витаминтай ногооной гурил бэлэдхэгдэнэ. Эндэхи хүдэлмэриие агроном Валерий Доржиевич Базаров хүтэлбэрилнэ. Звенодонь хамта 12 хүн ажаллана. Машинистнүүд Олег Брызгалов, Георгий Андреев, Вячеслав Дабаев, Аркадий Савельев гэгшэд хоёр халаанда хубаарaн хүдэлдэг юм. Гадна хүдэлмэришэд Баатар Мункуев, Түмэн Гармаев, Ким Будаев гэгшэд ажалай үндэр бүтээсэ туйлана. Энэ зунай үедэ тэдэнэр хамта дээрэнь 300 гаран тонно витаминтай ногооной гурил нөөсэлхэ юм.

Совхозой үбhэшэдэй звенонуудай дундаhаа энэ жэлдэ Арадуудай Хани барисаанай орденоор шагнагдаhан суута луговод Геннадий Артемьевич Савинскиин звеногойхид үбhэ хуряалгадаа хамагhаа эртэхэн орожо, түрүүшын hүринүүдые бодхообо. Эндэ механизаторнууд М. Нетесов, И. Собенников, В. Кокорин гэгшэд ажалдаа шалгарна. Түс звеногойхид байгша ондо гектар бүриhөө 23 центнерhээ доошо бэшэ ургаса хуряажа абаха зорилготой. Дүршэлтэй луговод Борис Батуевай оньhожоруулагдамал звено үбhэ сабшаландаа мүн лэ оронхой. Совхоздо хамта дээрээ 29 гаран мянган центнер hайн шанартай үбhэн нөөсэлэгдэхөөр хараалагдана.

— Ниитын малда тэжээл бэлэдхэлгэдэ, хүн зониие олоор хабаадуулха талаар Улаан-Үдын районой Оронгын сомоной, Кабанскын районой Селенгинскын поселково Соведүүдэй гаргаhан үүсхэлые үргэнөөр дэмжэнэбди. Манайшье сельсоведэй харьяата hууринуудай хүн зон үбhэ хуряалгада эдэбхитэйгээр хабаадаха. Ойн соорхойн харгын болон полиин захаархи, мүн сабшагдангүй орхигдошодог булан тохойн, машинаар сабшагдаха аргагүй газарай ногоо суглуулан абаха зорилготойгоор гар хажууршад гарахань, — гэжэ Н. М. Хамуев мэдүүлнэ. — Гадна совхозой түб hууринhаа субботник, воскреснигүүдтэ хүн зон олоороо хабаадуулагдаха юм. Мүнөө бидэ субботнигто хабаадаhан зоной хүсөөр хонидой байрануудта набшаhата тэжээл бэлэдхэнэбди.

Тиигэжэ бүхэнэйхид байгша ондо бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэлгын халуун хаhада габшагайгаар хүдэлжэ эхилэнхэй.

С. РИНЧИНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Сенаж дарагдана. 2. АВМ-эй хүдэлмэришэд (зүүн гарhаа) Б. Мункуев, К. Ц. Гармаев. 3. Автомобилиин жолоошон В. Тудупов.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ХОНИ ХАЙШАЛАЛГАЯА САГ БОЛЗОРТОНЬ ТҮГЭСХЭЕ!

...ЛЭҺЭН ҮГЭДӨӨ ХҮРЭХЭ

...районой Уш...оздо хони хайшалалгын ...эг ябажа байна ...й хоёр отделе... хайшалалгын нэ... түхеэрэгдэн...татайгаар ажал...шадай олон...ад.

...түб — Ушхай...гдэhэн хайша...дэхи пунктда ...үшэ гаран хүн ...дэнэр хамта ...8 толгой хони ...сэбтэй.

...дээрээ бидэнэр ...ибди. Юуб гэ...оймнай ноохон ...эгүй. Июлиин ...айшашадаймнай ...эхилээ. Хониин ...да зэргээр 2,5 ...ооhо хайшална...й бага юм ...дэнэр түрүүн ...хайшалжа бай...ээрнь томо хо...обди. Түсэбэй ...центнер ноохо ...үшаахабди. Бидэнэр энэ түсэбөө дүүргэхэл ёhоороо дүүргэхэбди, — гэжэ совхозой директор Баир Дашинимаевич Чимитов хөөрөө hэн.

Хайшалалгын энэ пунктын hаял хүдэлжэ эхилээд байhан үе. Хэдыхэн үдэрэй туршада ажаллажа байбашье, тэдэнэр яhала түбхинэнхэй, хайшашадай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй байгаа. «Дайшалхы хуудаhан», «Хэн мүнөөдэр түрүүлнэб?» гэхэ мэтын, мүн хайшашадай ажалайнь дүнгүүдые гаргаhан экран, арадай депутадуудай, арадай хиналтын гол бүлэгэй постнууд эмхидхэгдэнхэй. Нэгэ үгөөр хэлэхэ болоо hаа, совхозой хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд хони хайшалалгада нилээд ехэ бэлэдхэл хэhэн байна.

— Мүнөөдэр хэн түрүүлнэб? — гэhэн хуудаhа харахада, ехэшүүлэй дундаhаа совхозой барилгашад Булат Батожапов, Данзан Ламханов, механизатор Баян Аюшеев гэгшэд туд тудтаа үдэрэй 70—70 хони хайшална гэжэ элирнэ. Тиихэдэ хүүгэдэй «саадай хүдэлмэрилэгшэд Цырен-Дулма Бальчиндоржиева, Дарима Балданова хоёр эрэшүүлhээ гээгдэхэгүйе оролдонод. Коммунист, районно Соведэй депутат Ц-Д. П. Бальчиндоржиева пунктда эмхидхэгдэhэн депутадуудай постые хүтэлбэрилнэ, арадай хиналтын постын гэшүүн дээрэhээ, ноохоной шанар, ажалай эмхидхэл шалгана.

Һургуулиин hурагшадай дундаhаа 8-дахи классай hурагшад Лариса Гашинова, Баир Тыхеев, 10-дахи классай Лыгжима Дабаева гэгшэд түрүүлжэ ябанад. Эдэнэр жэл бүри ноохо хайшалалгада хабаададаг. 4-дэхи, 5-дахи классуудта hурахаhаа абан, тэдэнэр ноохо зөөгшэдөөр ажаллаhан байха. Мүнөө 4-дэхи классай hурагшад Баир Ямпилов, Радна Рампилов, 3-дахиин Баяр Аюшеев болон 6-дахи класста ороhон Баясхалан Намсараев гэгшэд ноохо зөөгшэдөөр хүдэлнэ.

Совхозой хоёрдохи отделениин ноохо хайшалалгын пунктда мүн лэ хүхюу зугаатай, хүүгэдэй хонгёо абяан нэгэшье таhарнагүй. Энэшье пункт hаяхан ажаллажа эхилэнхэй.

— Үглөөнhөө үдэ болотор 400 толгой хони хайшалжа гаргаад байнабди. Хайшашаднай ехэ урматай бэрхээр ажаллана. Хэдыхэн үдэрэй туршада совхозоймнай механизатор Цырен-Дылык Дамбаев гансааран аяар 410 хони хайшалаад байна. Энэмнай жэл бүри шалгардаг хүн. Шанарай түлөө бүришье оролдодог. 9-дэхи классай hурагша Батор Рабданов үхибүүд сооhоо түрүүлнэ. Хараалагдаhан саг соогоо бүхы хонидоо хайшалжа дүүргэхэбди, — гэжэ тоо бүридхэгшэ Лидия Ивановна Золотарева хөөрэнэ.

Х. ДАМПИЛОВА.

ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛХЫЕ ОРОЛДОНО

Июнь hарын hүүл багаар Хүрбын совхозой хониин hүрэг эрхилэгшэд «сагаан алта» суглуулха харюусалгатай хаhаяа эхилhэн байна. Хонидой ноохо хайшалха шухала хүдэлмэрээ богони болзорто, hайн шанартайгаар үнгэргэхэ талаар сэхэн хүдэлмэри ябуулаа.

Мүнөө тус ажахын дүршэлтэй механизаторнууд, гэрэй ээзэн эхэнэрнүүд хайшашадаар олоор табигдаа. Эдэнэр ажалдаа оренбургскэ онол арга хэрэглэнэ.

Хайшашадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ механизатор хүбүүн В. Смирнов түрүүлжэ, үдэрэй туршада 50 — 60 хониной ноохо хайшална. Мүн лэ энэ нүхэрнай залуу хүбүүдые hурган хүмүүжүүлэгшэ юм. Һургуулиин hурагшад Р. Гомбоева, Г. Дамбаева, М. Янжинов, Н. Мункуев гэгшэд аха захатанhаа холо гээгдэнэгүй.

Совхоз дотороо эгээн түрүүлэн Д. Базарова даадаг отарын хонидой ноохон хайшалагдан абтаа. Ахалагша хонишон ноохо хайшалха түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ гэхэ гү, али тэрэ хониин бүриhөө дунда зэргээр 3 килограмм «сагаан алта» ажахыдаа тушаагаа.

Эндэхи ноохо хайшалха пункт үглөөнэй 8-hаа үдэшын найман саг болотор хүдэлнэ. Хайшалагшад үдэрынь тэндээ эдеэлхэ аргатай. Социалис мүрысөөндэ илажа гарагшадта совхозой дирекциин зүгhөө элдэбын урмашуулганууд зохёогдонхой.

Ингэжэ тус ажахынхид гүрэндэ ноохо худалдаха байгша оноойнгоо түсэбые үлүүлхые оролдоно.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА,
хүдөө бэшэгшэ.

Хори.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ТУГ ҮРГЭГДӨӨ

Республикымнай ниислэлдэ эдир аяншалагшадай бүхэроссин зональна XV мүрысөөн июлиин 12-то эхилбэ. Тус слёдто ороноймнай 26 хизаар, областиие, автономито республикые түлөөлhэн гурбан зуу гаран эдир турист хабаадаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда баатарай үхэлөөр унаhан геройнуудай хүшөөдэ веногуудые табижа, эдир аяншалагшад слёдоо эхилhэн байна. Һүүлээрнь орденто Улаан-Үдые түлөөлhэн үхибүүд айлшадтаа гоё hайхан наада харуулаа.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, зональна мүрысөөнэй эмхидхэлгын комитедэй түрүүлэгшэ С. В. Ангапов сугларагшадта амаршалгын үгэнүүдээр хандаhан байна.

Тэрэнэй удаа ооhэд өөhэдынгөө коллективүүдэй мүрысөөндэ хабаадахаар бэлэн болоhон тухай командануудай капитанууд тодоор мэдээсээ.

Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министрэй орлогшо С. Г. Ефимов үхибүүдтэ амаршалгын үгэнүүдээр хандахадаа, амжалтатай hайнаар мүрысөөндэ хабаадахыень хүсөө. Тиихэдэ Буряадай комсомолшуудай зүгhөө ВЛКСМ-эй областной комитедэй секретарь Марина Гармаева үхибүүдтэ хандаа.

Слёдто хабаадагшадай зүгhөө Шэтын областиин командын капитан харюугай үгэ хэлэжэ, мүрысөөе hонирхолтойгоор үнгэргэхэ тухайгаа мэдүүлбэ.

Һүүлээрнь Владимир Ильич Ленинэй хүшөөдэ сэсэгүүд табигдажа, мүрысөөнэй гал носоогдобо. Энэ галые ЛВРЗ-гэй мартеновскэ пеэшэнүүдhээ Социалис Ажалай Герой Анисим Николаевич Оширов абажа асарhан байха юм.

Жэгдэ hайханаар алхалан, слёдто хабаадагшадай колоннонууд Соведүүдэй талмайhаа гаража ошоо. Городhоо холо бэшэхэнэ, Нутаhата хүнды гэжэ газарта мүрысөөнэй туг үргэгдөө.

Б. КИМ.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

БҮХЫ КОЛЛЕКТИВЭЙ ХҮСӨӨР

Мүнөө үедэ ажалай бүтээсэ ба продукциин өөрынь үнэ сэн хоёр лэ экономикын эсэсэй байдалые тодорхойлон харуулха, ажахы эрхилхэ дүршэлые, үйлэдбэри хүтэлбэрилгын шадабарие сэгнэхэ хэмжүүр болоно.

Ушар иимэһээ партийна организацинууд имагтал техническэ томо хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлгээр хүдэлмэреэ хизаарланагүй. Харин хүнэй хүдэлмэрилжэ байһан газар бүхэнэй, хүдэлмэришэн бүхэнэй арга боломжые тодорхойлон элирхэйлхые оролдоно. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлмээр, продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулмаар шадабари, дааһан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандадаг хүн бүхэндэ бии байха ёһотой бшуу.

Иимэл уг зорилготойгоор Улаан-Үдын хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой партийна организаци хүдэлмэреэ ябуулна. БАМ-ай барилгада, ороной бусад барилгануудта хэрэгтэй продукци гаргадаг залуу предприяти тогтонижонги һайн амжалтатайгаар хүдэлжэ байдаг юм. Эндэхи партийна организаци хүнүүдэй дунда эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха талаар баян дүй дүршэлтэй болонхой гэжэ тэмдэглэлтэй.

КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй дүнгүүдые партийна суглаан дээрэ үргэнөөр зүбшэн хэлсэжэ, тодорхой тогтоолнуудые ебаһанай удаа заводой партком дүүргэлтын хойноһоо сат үргэлжын хиналта табижа шададаг. Партиин даабарие бэелүүлхэ зорилго хараалһан хэмжээ ябуулганууд зохёогдоһон байгаа. Предприятиин дотороой арга боломжонуудые гүйсэд элсүүлээд байхадаа, эндэхи коллектив ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэб нэгэ процентээр үлүүлһэнэй ашаар 170 мянган түхэригэй, продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха даабарие хахад процентээр нэмээжэ хорооһоной зэргээр 80 мянган түхэригэй алмалта, арьбалалта хэжэ шадаха байһанаа элирхэйлээ.

Урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлхэ хэрэгтэ парткомой, цехэй бүхы парторганизацинуудай хүсэн зорюулагдаа һэн. Саг зуурын, удаан болзорой хэмжээ ябуулганууд хараалагдажа, парткомой заседани дээрэ баталагдажа, хүсэндөө ороһон байна.

Экономическа шухала хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхын түлөө хүдэлөө кузнечно-механическа цехэй коллектив үүсхэһэн юм. Энэ хүдэлөө коммунистнууд толгойлһон шуу. Тэрээн тухай асуудал зүбшэһэн суглаанууд, продукци бүтээн гаргадаг цехүүд болон бригадануудай бүхы коллективүүдтэ үнгэргэгдэһэн, үргэнөөр дэмжэгдэһэн байха юм.

Ажалай бүтээсын ургалта олон янзын зүйлнүүдһээ дулдыдадаг байһаниинь мэдээжэ. Тэрэ үйлэдбэриин шэнжэ шанарһаа эшэ үндэһэ абадаг гээшэ. Технологи нарижуулан һайжаруулга, үйлэдбэрие техническэ талаар шэнэдхэн хубилгалга хадаа хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой коллективэй гол шэглэлынь болоно. Энэл хэрэгтэ саг үргэлжын анхарал хандуулагдажа байдаг юм. Заводой бэелүүлхээр хараалагдаһан хэмжээ ябуулганудай ёһоор түбхын түрүүндэ кислородно станциие шэнэдхэн заһабарилха шухала байгаа. Тэрэниие хүсэндэнь хүргэбэл, продукци болон тэрээндэ хэрэгтэй зүйлнүүдые хэхэ хүшэр ажалые нилээд хүнгэдхэхэ арга олдохо һэн. Механизмын хүсөөр хэгдэдэг олонхи хэрэгсэлнүүд шэнэ технологёор бүтээгдэнэ, тиигэжэ адаг найма мянган түхэригэй алмалта түйлаха арга олдобо бшуу.

Гадна олон станоктой түхеэрэлгэнүүдые болон бусад технологическа шэнэ зүйлнүүдые үйлэдбэридөө нэбтэрүүлхээр түсэблэнэ.

Бригадна подряд үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ тусгаар анхарал хандуулагдана. Ажалай эмхидхэлэй энэ түрүү арга дүршэл хадаа ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ сэнгые улам хямдаруулха эгээл хүсэтэй зэбсэг болоно гэжэ завод дээрэ тоологдоно. Мүнөө үедэ, үнэндөө, предприятиин гол үйлэдбэри бүхэнэй хүдэлмэришэд ажалай эмхидхэлэй иимэ шэнэ гуримда оронхой юм. Энэмнай бүхыдөө 57 бригада болоно. Бригадна подрядай гурим хамһабариин үйлэдбэри дээрэ нэбтэрүүлэгдэжэ байнхай.

— Ажалай эмхидхэлдэ бригадна подрядай гурим нэбтэрүүлгэ һайн үрэ дүн харуулжа эхилээ. Халаанай үедэ хүдэлмэришэдэй, оньһон түхеэрэлгэнүүдэй юумэ хэнгүй миин байлга эрид хороо. Үсөөн хүнүүдэй хүсөөр продукци гаргалгын хэмжээн дээшэлнэ, үйлэдбэриин ашаг үрэгүй гаргаша бага болоно. Эдэ ушарнууд хадаа продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулгатай сэхэ холбоотой хэрэг болоно, —гэжэ заводой ахамад инженерэй орлогшо, парткомой секретариин орлогшо Н. П. Заверюха хөөрэнэ.

Продукциин өөрынь үнэ сэнгые улам хямдаруулхын түлөө тэмсэл энээгээр хизаарлагданагүй. Али бүхы арга боломжонуудаа, түбхын түрүүндэ электрын элшэ хүсэ, металл зүбөөр, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ гээшэ гол асуудал мүн. Энэ жэлдэ 280 тонно металл алмаха гэжэ хүүргэ баригшад шиидэнхэй. Хайшан гээд? Хүүргын хэрэгсэлнүүдые хабсаргалгада металл гаргашалха типовой нормые хубилгаха, нормоор тодорхойлогдоһонһоо. үлүү ехээр запас металл байлгахагүй, юрын зүйлнүүдые гаргалгада үйлэдбэриин үлэгдэл хэрэглэхэ зорилго табигданхай.

Байгша ондо 190 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэ, 3,5 мянган гекакалори дулаан элшэ алмахаар эндэхид хараална. Энэ зорилгоёо бодотоор бэелүүлхын тула тодорхой хэмжээ ябуулганууд зохёогдонхой. Коллектив дотор энэ талаар ойлгуулмжын ехэ хүдэлмэри ябуулагдана.

Тобшолон тэмдэглэхэдэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха асуудал заводой бүхы коллективэй, партийна организациин үдэр бүриин анхарал доро байна. Арга боломжошье яһала бии. Имагтал тэдэниие элирүүлхэ, зүбөөр ашаглан хэрэглэхэ шухала. Энэ асуудалые шиидхэлгэдэ гансал инженернүүд, экономистнууд бэшэ, харин бүхы коллектив, булта хүдэлмэришэд хабаадаха ёһотой.

В. АВРАМОВА,
журналист.

Совет о… дот…

САРАТОВ. Областиин таряалан дээгүүр ... ряалга эхилээ. 4 миллион гектар талмайн ор... ха зэргэтэй механизаторнууд саг алдахагүй, т... үрэтэйгөөр хэрэглэхэ гэжэ оролдоно.

Мүнөө жэлэй хуряалгын хүдэлмэрине уг... хоз, совхозуудай комбайнова парк нилээд нэ... нэлэгдээ юм. Хуряалга-зөөлгын 1125 комплек... полидо гаранхай. Ороохо хуряалгын 20 мян... ашаанай 23 мянган автомобиль тэдэнэй мэдэл...

Тала газартай хизаарта ороохо хуряалга... хүнгэн байдаггүй. Сагай уларилай таарамжаг... һан ушарһаа механизаторнууд бүхы жатка... гуур хадахаар тааруулан табиһан байна. К... бункернууд болон автомобильнуудай кузовуу... наар һайнаар шэглэгдээ юм.

ЭВМ-эй туһаламжаар табигдаһан часай гра... ехэ ашаанай автомобильнууд болон автопоезд... зөөнэ.

«Ургуулһан бүхы ургасаяа гээлтэ хоролто... ряаха» гэһэн уряа доро саратовайхид хүдэл... бэл, Заволжиин Перелюбскэ районой ажахын... шад орёо хүшэр эрхэ байдалда гүрэндэ ор... далгаар түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи жэл... үлүүлэн дүүргэхэ, нёдондо жэлнүүдэй үри ш... дүүлхэ гэжэ шиидэнхэй.

Худөөгэй механизаторнууд эршэтэй шанга... на. Тэдэнэр хүдэлмэриин 12—14 үдэртэ хуря... гэхые хараална.

ҮРЭ ЖЭМЭС БОЛОН ОВОЩ—ТҮХЭРЕЭ...

ЛЕНКОРАНЬ (Азербайджанай ССР). ... консервын предприятинууд мүнөө жэлэй ово... үрэ жэмэсэй ургасые буйлуулжа эхилэнхэй, ... иимэ продукци ороной промышленна түбүү... эльгээгдээ.

Хуряалгын хүдэлмэриин урда тээ һалбарии... тинуудта хүргэлгын томо түхеэрэлгэнүүд ... оруулагдаһан, складай байранууд нилээд ... байгаа. Энэнь түхэреэн жэлэй туршада ү... зүйлнүүдые үйлэдбэрилхын тула түүхэй эд ба... жээс дээшэлүүлхэ арга олгоно. Ургаса ту... һаа эхилээд, бэлэн продукци амһарталха х... хүдэлмэри сүм оньһожоруулагданхай, автом... гагданхай юм. Түхэреэн сүүдхэдэ хүдэлдэг б... приятинуудта үдэр бүри нёдондонойхиһоо ... тонноор ехэ овощ буйлуулагдана.

Республикын консервын промышленность... түргэноөр хүгжоогдэнэ. Шэнэ ба шэнэдхэн ... заводууд болон цехүүд бүтээсэ ехэтэй түхеэ... хангагдана. Энэнь үбэлэй һаранuudта прод... үйлэдбэрилхэ, тэрэнэй ассортиментые үр... олгохо байна.

КОЛХОЗДОО ХҮДЭЛХЭЕЭ Ү...

ЩУЧИН (Гродненско область). Раковичес... һургуули дүүргэгшэдэй хахадһаа олониинь ... «Путь Ленина» колхозой таряашадай бү... Ленинскэ комсомолой шанда хүртэһэн һур... лэдбэриин бригадада мэргэжэлнүүдтэй боло... басагад түрэл ажахынгаа полинууд дээрэ х... лаа.

Багшанарай болон колхозой правлениин... кадрнуудые бэлдэхын тула һуралсалай үйлэ... хай түб эндэ байгуулагданхай. Ажахын машина... бинет ба мастерской, гараж түхеэржэ үгэһ... нүүдые үнгэргэхын тула 6 трактор хубаари... ша классайхидта 150 гектар таряалан да... гаа. Колхозой мэргэжэлтэд үйлэдбэриин һур... терскойнуудай уялгануудые даажа абаад, о... хартаабха, түмһэтэ тэжээл таряжа ургуулха... дөө ажахын хүдэлмэри дүүргэхэдэнь залуу... туһалдаг юм.

— Хүдөөгэй кадрнуудые бэлдэдэг һургу... дүршэл область дотор үргэнөөр дэлгэрүүлэгд... облоногой таһагые даагшын орлогшо М. Бак... корреспондентдэ хэлэһэн байна. Һүүлэй н... туршада һурагшадай үйлэдбэриин бригадын ... мүүжэмэлнүүд—жолоошод, тракторнстнууд, ... нууд, оньһон аргаар үнеэдые һааха операто... тосхондоо үлөө юм. Ажахынуудаар эльгээг... нэй стипенди дээрэ дээдэ һургуулинуудта, те... һуража дүүргэһэн олохон мэргэжэлтэд колхо... ерэнхэй.

АШАГ ҮРЭ, ШАНАР

ШАДАЛАА ГАМНАНГҮЙ

Зүүн-Сибириин түмэр замай Мысовая станциин коллектив байгша оной табан һарын даабарие технико-экономическа бүхы талаһаань амжалтатайгаар дүүргэв.

Түмэр замшад ашаа ашаха, буулгаха талаар түсэбөө 134 процент дүүргэһэн байна. Поезднуудай 26 процентнь түргэн ябасын түрүү гуримаар эльгээгдээ. Гадна станциин мэдэлэй вагонуудай ашаалалга доро зогсолгын дүн нормоһоо үлүү гаргагдаагүй. Энэнь ехэ һайшаалтай.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түсэбтэ даабарие сүм бэелүүлхэ гэһэн зорилго урдаа табиһан хүдэлмэришэд Л. П. Помехова, Т. А. Чеснокова, А. Н. Макушев, А. Г. Востриков болон И. Н. Железняков гэгшэд баян дүй дүршэлөө, элсүүлэн хамаг хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллана.

С. БОГУСЛОВСКИЙ,

УЛААН ТУГТА ХҮРТЭБЭ

Улаан-Үдын трикотаж гадар хубсаһанай фабрикын коллектив байгша оной эхинһээ һара, квартал бүриингөө түсэбтэ даабарие амжалтатайгаар дүүргэжэ ябана. Россин гүрэнэй бүридэлдэ Буряад ороной һайн дураараа ороһоор 325 жэлэй ойн баярые угтуулан, июнь һарын түсэбые болзорһоонь 5 хоногоор урид дүүргэжэ, даабариһаа гадуур 80 мянган хэһэг трикотаж хубсаһа оёжо гаргаха гэһэн үүсхэл Октябрьска район дотороо гаргаа һэн. Энэ хүнгэн бэшэ зорилгоёо нэрэтэй солотойгоор бэелүүлһэн тухайгаа тэдэнэр һаяхан мэдүүлбэ. Жэлэй эхинһээ тэдэнэр түсэбһөө гадуур 159 мянган хэһэг трикотаж гадар хубсаһа гаргажа, шэнэ амжалта туйлаба гээшэ. Тиигэжэ район дотороо үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илажа, тус фабрикын коллектив КПСС-эй Октябрьска райкомой болон партиин горкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ.

Предприятиингаа энэ амжалтада фабрикын түрүү коллективүүд горитойхон хубитаяа оруулалсаа.Ород, буряад арадуудай түүхэтэ һайндэрые ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтахын түлөө мүрысөөндэ оролсоһон Л. И. Баяндуева, Р. Г. Вологдина, Л. И. Дрогобужева, Н. А. Мальцева гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг түрүү бригаданууд хубитаяа ехээр оруулалсаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Людмила Ивановна Баяндуевагай ударидадаг бригада июнь һарын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, даабариһаа гадуур 1000 хэһэг хубсаһа оёжо гаргаха гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаа һэн. Тус бригада үнгэрэгшэ һарада бүхы арга боломжонуудаа элсүүлэн, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, 1657 хэһэг трикотаж хубсаһа гаргаа. Мүн Р. Г. Вологдинагай даадаг бригада түсэбһөө гадуур 2000 хэһэг хубсаһа оёжо гаргаха уялгаяа мүн лэ нэрэтэй гүрэтэйгөөр бэелүүлээ. Гадна Любовь Ивановна Дрогобужевагай хүтэлбэрилдэг бригада жэлэй эхинһээ 965 килограмм трикотаж алмажа шадаа.

Иигэжэ трикотажна гадар хубсаһанай фабрикын коллектив байгша оной эхинһээ эршэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, Буряад ороной Россин гүрэнэй бүридэлдэ һайн дураараа ороһоор 325 жэлэй ойн баярые ажалай эрхим амжалтаар угтаа.

Т. ПАХАХИНОВА.

ЗАХААМИНАЙХИДАЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

НЭРЭ ХҮНДЫН ХЭРЭГ

Тээмэндэ манай районой ажахынуудай түрүү малшад, һаалишад, гахайшад, зоовет-мэргэжэлтэд, фермэнүүдые даагшад сугларжа, үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ адууһа малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ зорилгын хэр зэргэ бэелүүлэгдэһэн, мүн зунай бэлшээриин хаһада мяха, һү бүри ехээр абахын тула юу хэхэ шухала байһан тухайнь хөөрэлдөө һэн.

Бүхы дээрээ үнгэрһэн үбэлэй һаранuudта ажахынуудай олонхи фермэнүүд муу бэшээр хүдэлжэ гараа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тусхайлбал, урда үбэлжэлгынхитэй сасуулхада хамта 1149 центнерээр ехэ һүн абтаа гэхэ гү, али тэрэнь 4 процентээр дээшэлээ. Мүн энэ үедэ сагаан эдеэ гүрэндэ худалдалга 2012 центнерээр ехэ болоо.

Адууһа малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, гаргаша багатайгаар ехэ продукци абажа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые гүрэндэ худалдаха түсэбые үлүүлэн дүүргэхын түлөө Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, район дотор олохон коллективүүд, түрүүшүүл онсо шалгараа. Жэшээнь, «Ильинкинский» совхозой Покровскын һү һаалиин фермэ (даагшань А. И. Молоков) үбэлэй үедэ сагаан эдеэ үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха даабаряа 111 процент дүүргэһэн байна. «Зырянский» совхозой Ангырска фермэ үбэлжэлгын долоон һара соо үнеэн бүриһөө 1433 килограмм һү һаагаа. Мүн «Прибайкалец» колхозой Карымска МТФ (даагшань В. С. Коношинкина) һайн үрэ дүн туйлаа. Эдэ коллективүүд мүрысөөндэ шалгарһанайнгаа түлөө КПСС-эй райкомой, райгүйсэдкомой болон хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой дамжуулгын Улаан тугта, хүндэлэлэй грамотануудта хүртэбэ.

Энэ үе соо гүрэндэ худалдагдаһан малай шэгнүүр зарим тэды дээшэлүүлэгдээ. Үхэр бүхэн дунда зэргээр 379 килограмм, гахай бүхэн 101,7 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаагдаһан байна.

Зарим түрүүшүүл бүришье эрхим һайн үрэ дүнгүүдые туйлаа. Жэшээлхэдэ, «Зырянский» совхозой суута һаалишан Л. В. Корнакова үнеэн бүриһөө 2444 килограмм һү абажа шадаа. «Прибайкалец» колхозой үнинэй һаалишан Н. Д. Пермякова, Л. М. Ланец гэгшэд үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө 1835—2005 хүрэтэр килограмм һү һааба.

Үхэрнүүдые шахан таргалуулдаг малшадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ «Зырянский» совхозой хүдэлмэришэн П. А. Колмаковой хүтэлбэрилдэг бригадынхид үбэлэй һаранuudта шахамал үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдэ 721 граммаар нэмээжэ, эрхимлэн гараа. Энэл совхозой тугалшад М. И. Патрахина, В. П. Иконникова, «Прибайкалец» колхозой үнинэй тугалшан В. С. Соболева гэгшэд баһал һайн үрэ дүнгүүдые туйлаба.

«Прибайкальский» совхозой Мостовско гахай үсхэбэрилгын комплексын түрүү гахайшан Г. Е. Зубакинагай хүтэлбэрилдэг звено үбэлэй һаранuudта 5294 поршоонхо абажа, нэгэшье толгой гарзалуулангүйгөөр түлжүүлээд, түсэбөө холо үлүүлээ. «Зырянский» совхозой гахайшан Т. А. Хмелева уялгынгаа ёһоор 480 поршоонхо абаха байһан аад, 517 поршоонхо түлжүүлээ.

Иимэ жэшээнүүд олон. Түбхын түрүүн ажахынууд һүүлэй жэлнүүдтэ адууһа малаа үбһэ тэжээлээр хүсэд хангажа, мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээд, тэдэнэй ажалай болон ажаһуудалай эрилтэдэ анхаралтайгаар хандадаг болоһонойнь ашаар үйлэдбэриин дүнгүүд зарим тэды дээшэлээ гэжэ тэмдэглэхээр. Гадна адууһа малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ арга боломжын тон ехэ байһаниие түрүүшүүлэй туйлалтанууд үшөө дахин гэршэлэн харуулна.

Гэбэшье үбһэ тэжээлэй яһала элбэг байһан үнгэрһэн үбэлжэлгын үедэ зарим ажахынууд, фермэнүүд, олохон малшад энэ арга боломжые хүсэд хэрэглэжэ шадаагүй. Юуб гэхэдэ, тон адли эрхэ байдалда байгаад тад ондоо үрэ дүнгүүдые туйлаһан коллективүүд бии. Жэшээнь, «Ильинкинский» совхозой түрүү Покровско фермынхидэй үнеэн бүриһөө 1474 килограмм һү һаахадань, Ильинкиин фермэ миил 1161 килограмм һү абаа. «Зырянский» совхоздо, «Прибайкалец» колхоздошье тиимэ жэшээнүүд бии.

Үбһэ тэжээлые һайнаар буйлуулжа, шэмэтэй болгожо малда эдюулээд, тэдэнһээ продукци ехээр абаха тушаа оролдолго ажахынуудта һулаар ябуулагдана гэжэ үнгэрһэн үбэлжэлгын жэшээ харуулна. Хэрбээ район дотор абтаһан һүнэй центнер бүхэндэ 1,6 тэжээлэй единицын гаргашалагдахада, «Прибайкалец» колхоздо тэрэнь 2 центнертэ хүрөө, мүн эндэхид гахайнуудай шэгнүүрые центнерээр нэмээхын тула аяар 29 тэжээлэй единицэ гаргашалаа. Малаа ёһоор таргалуулангүй туранхай, бага шэгнүүртэйгээр, тушаажа, «Прибайкальский», «Зырянский» совхозууд, «Прибайкалец» колхоз бүхыдэнь 44 мянган түхэригэй гарзада унаа.

Үбэлжэлгын үедэ дутуу абтаһан продукциие энэ зунай һаранuudта заатагүй хүсөөжэ абаха, мяха, һүнэй өөрынь үнэ сэнгые эрид хямдаруулхын түлөө тэмсэхэ шухала болоно.

Тиимэһээ зүблөөндэ хабаадагшад зунай бэлшээриин хаһада үнеэдһээ һү ехээр һааха, малай шэгнүүр ехээр нэмээхэ гэжэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа.

Жэшээлхэдэ, колхоз, совхозуудай бүхы фермэнүүдэй малшад, һаалишад зунай бэлшээриин 4 һарада (июнь, июль, август, сентябрь) үнеэн бүхэнһөө 940 килограммһаа бага бэшэ һү һааха зорилго урдаа табиба. Тиигэжэ энэ үе соо хамтадаа 26,3 мянга үлүүтэй центнер сагаан эдеэн абтаха, тэрэнэй 20,9 мянган центнерынь гүрэндэ худалдагдаха ёһотой. Мүн тэрэ һүнэй 75 процентнь нэгэдэхи сортоор тушаагдаха юм. «Прибайкалец» колхозой һаалишад зунай һаранuudта үнеэн бүхэнһөө 1200 шахуу килограмм һү һаахын түлөө тэмсэхэ гэжэ шиидээ. «Ильинкинский» совхозой Покровско фермын коллектив зунай бэлшээриин хаһада хамтадань 6988 центнер гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаһанһаань һураггүй ехэ һү абаха зорилготой.

Мүнөө зунай бэлшээриин эхилһэнһээ хойшо түрүү фермэнүүд, һаалишад эрхим үрэ дүнгүүдые туйлана. «Зырянский» совхозой Ангырска фермын түрүү һаалишад Л. В. Корнакова, В. И. Корнакова, Т. Н. Элоян «Прибайкалец» колхозой бэрхэ һаалишан Л. М. Ланец, «Прибайкальский» совхозой Мостовско фермын һаалишад Н. Д. Пермякова, А. В. Васильева, Л. А. Вязьмина, Т. В. Лузина, «Ильинкинский» совхозой Покровско фермын һаалишад М. В. Николаева, В. Н. Алемасова, К. Ф. Семенова болон бусад эдэ үдэрнүүдтэ үнеэн бүхэнһөө үдэрэй 12—13 килограмм һү һаадаг болонхой.

Фермэнүүдэй олонхинь үнеэдээ түхэреэн сүүдхэдэ адуулна, нэмэлтэ тэжээл талха эдюулнэ. Иигээд июлиин тэнгэһээ хойшо тэдэндээ үдэрынь ногоо сабшажа эдюулдэг болохо юм.

Районой ажахынуудай мал адуулагшад зунай бэлшээриин хаһада түргэн томо болгогдохо, таргалуулагдаха бүруу, хашараг бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдээ 800 граммһаа бага бэшээр нэмээхын түлөө мүрысөөнэ. Энээнэй ашаар бүхыдөө 5 мянган центнер нэмэлтэ шэгнүүр абтаха зэргэтэй. Нарай тугалнуудые 6 һаратай жэлтэй болотор харууһалдаг хүнүүд тэдэнэйнгээ тус бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ 700 граммаар нэмээхэ байна.

Малшад, һаалишад, гахайшадай абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхынь тула социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, тэрэнэйнь дүнгүүдые саг сооньсогсолхо гээшэ ехэ удха шанартай. Энээниие хараада абажа, КПСС-эй райком, райгүйсэдком, хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй профсоюзай райком мүрысөөнэй тусхай шэнэ гурим баталаа. Абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ, онсо шалгаргшадые урмашуулха хэмжээнүүд хараалагдаа. Энээнтэй хамта ажахы бүхэндэ баһал малшадай мүрысөөнэй тодорхой гурим зохёогдоһон байна.

Ф. САВЕЛЬЕВ,
Арадай депутадуудай Прибайкалиин районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

БАШКИРАЙ АССР. Белорецк хотын М. И. Калининай нэрэмжэтэ металлургическа комбинадай коллектив СЭВ-эй гэшүүн-оронуудта эльгээхэ бэлэн продукцияа һаяхана ашаалба. Эндэ харин гүрэнүүдэй захилаар үйлэдбэрилэгдэдэг продукци бүтээн гаргалгада онсо ехэ анхарал хандуулдаг гэжэ ябаһаар тэмдэглэлтэй. Энэнь оорын удхатай ааб даа. Ушар юуб гэхэдэ, тус предприятиин социалис оронуудай, тодорхойлбол, Германиин Демократическа Республикын металлургическа болон бусад заводуудтай нягта холбоотойгоор хүдэлнэ бшуу. Немец аха дүүнэрэй үйлэдбэрилэн эльгээһэн «150» гэжэ прокатна стан эндэ тодхогдонхой.

Жэл бүри Башкирай АССР-эй эгээн томо энэ металлургическа комбинат хэдэн зуун тонно элдэб түхэлэй шабын түмэр үйлэдбэрилэн гаргажа, ГДР-эй захилаар эльгээдэг юм. Эндэ гаргагдаһан шабын түмэр машина бүтээлгэдэ, электронно болон электротехническэ промышленностиин, прибор-бүтээлгын һалбаринуудта үргэнөөр хэрэглэгдэдэг, аха дүү оронуудай мэргэжэлтэдэй үндэр сэгнэлтэдэ хүртэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: онсо өөрсэ түхэлэй шабын түмэр үйлэдбэрилдэг прокатна стан. Тэрэниие Магнитогорскын эрдэмтэдэй проектээр ГДР-эй «СКЕТ» гэжэ комбинат бүтээгээ юм.

ТАСС-ай фотохронико.

ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭХИ ЭГЭЭЛ ТҮРҮҮШЫН АЭС-эй АШАГЛАГДАЖА ЭХИЛҺЭЭР 30 ЖЭЛ ҮНГЭРБЭ

ТҮРҮҮШЫН АТОМНЫН УГ ЗАЛГАМЖАЛАГШАД

«17 час 45 минута. Турбина хүдэлжэ эхилбэ». ...1954 оной июниин һүүлэй үдэрнүүдтэ Обнинска атомна станциин үдэр үдэрэй хүдэлмэриин дүн гаргадаг дэбтэр соо хэгдэһэн энэ богонихон мүрнүүд гүн удхатай байгаа. Ушар юуб гэхэдэ, ямар нэгэ агрегадай, заводой гү, али технологическа линиин ашаглагдажа эхилһэн тухай мэдээсээ бэшэ, харин Калугын газар дээрэ, дайнай һүүлээхэнээр баригдаһан түрүүшын научна городогто элшэ хүсэ хүн зоной аша туһада хэрэглэхэ талаар шэнэ ээрын нээгдэһые соносхоо ха юм. Тэрэ үедэ дэлхэйн газетэнүүд Обнинскһоо абтаһан тобшоошье һаа, юрэ бусын мэдээсэлые эли газартаа тунхаглаха зуураа, шэнэ ээра эхилбэ гэжэ нэгэн дуугаар мэдэрхэ баатай болоһон гээшэ. Италиин коммунистнуудай газетэ болохо «Унита» иигэжэ бэшээ һэн: «Атомой хүсые хизаарлажа, амгалан хэрэгүүдтэ шэглүүлхэдээ, СССР хии хооһон үгөөр бэшэ, харин үнэн дээрээ социалис байгуулалтынгаа хүн түрэлтэнэй аша туһада зорюулагданхайе гэршэлбэ бшуу. Советскэ Союз дотор атомна электростанциин хүдэлжэ эхилһэн ушар хүн зоной аша туһада алба хэдэг, арадайнгаа түлөө ажалладаг, арадһаа хүсэеэ абадаг эрдэм наукын толотомо илалта мүн».

СССР-эй Наукануудай Академиин президент академик А. П. Александров тэрэ үе тухай дурсан, иигэжэ бэшэһэн байдаг: «Түрүүшын атомна электростанци ашаглаха зорилготойгоор эмхидхэгдэһэн комиссиин бүридэлдэ арбан хүнородог байгаабди. Хүтэлбэрилэгшэмнай Игорь Васильевич Курчатов һэн. Хоёр һара шахуу хугасаа соо мэргэжэлтэд турбиныень хүдэлмэридэнь бэлдэжэ үрдиһэн юм. Мэдээжэ эрдэмтэд, залуухануud инженер хүбүүд болон технигүүд ээм ээмээ түшэлсэн хүдэлөө бэлэй. Узел бүхэнэйнь хүдэлсые, найдамтайень оло дахин шалгаабди. Курчатов өөрөө хамаг жэжэ асуудалнуудые шиидхэлсэдэг, тиихэдээ хүн бүхэндэ эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг һэн. Гадна атомна станциин гол системэнүүдые хүдэлгэдэг хүдэлмэришэд аюулһаа найдамтайгаар хамгаалагдаха ёһотой гэжэ Курчатов тоолодог, энэ хэрэгые нарин нягтаар хинан шалгадаг заншалтай байгаа. Илангаяа ураанай байдаг блок, реакторай агаар сэбэрлэдэг оньһон түхеэрэлгэнүүд шадар хүдэлмэрилдэг хүнүүдтэ онсо анхарал хандуулагдадаг һэн.

...Одоолшье түрүүшын реактор, хоёрдохинь хүдэлжэ эхилбэ. Хинан шалгадаг краниһаа (тэрэ мүнөө Физико-энергетическэ институдай музей соо хадагалаатай байдаг) уурал бааяжа захалшаба. Хүндэтэ хүтэлбэрилэгшэеэ амаршалхын орондо би тэсэнгүй иигэжэ хэлэжэрхёо хаб: «Хүнгэн байг энэ ууралтнай, Игорь Васильевич!».

Атомна станци ашаглаха хэрэгтэ хабаадаһан үшөө нэгэ хүниие дурдая. АЭС-эй научно-үйлэдбэриин коллективые олон жэлэй туршада толгойлһон В. Северьянов тухай эндэ хэлэхээ һананабди. Юуб гэхэдэ, атомой хүсые амгалан ёһоор хэрэглэлгэ дэлхэйн олохон орондо мэргэжэлтэдэй үүсхэл, һонирхол дэбэргээ юм. АЭС-эй хүдэлжэ эхилһэн түрүүшын жэлнүүдтэ хариин оронуудай хэдэн арбаад мэргэжэлтэд Обнинск ерэжэ, дэлхэй дээрэхи эгээн түрүүшын реакторай хүдэлмэреэр һонирхоһон байна. Ядерна түлишые буталжа, электрын элшэ хүсэ абаха асуудалые иигэжэ шиидхэһэн ушар имагтал тон ехэ научно-техническэ болон экономическа удха шанартай байгаа гэе һаа, бурууболохо. Тэрээнһээ гадна уласхоорондын эрхэ байдалда энэ ушар ехэ нүлөөлөө, совет гүрэнэй гадаадын политикын үндэһэн болодог гуманис ёһоной гол хараа бодолнуудые гэршэлжэ үгөө бшуу. Обнинска станциин хүдэлжэ эхилһээр оройдоо жэл үнгэрөөд байхада, атомай элшэ хүсые амгалан ёһоор ашаглалгын асуудалнуудаар Женевэдэ зарлагдаһан конференци дээрэ совет делегаци станциин хүдэлмэриин түрүүшын үрэ дүнгүүд тухай мэдээсэжэ, тэрэнэй байгуулбаритай элдэб оронуудай мэргэжэлтэдые танилсуулһан юм.

Обнинска атомна электростанци эгээл хуушанай болоһоншье һаа, эгээл түрүүшын зандаа байһаар ааб даа.

— Түрүүшын атомна электростанциин үйлэдбэрилдэг элшэ хүсые тон наринаар тоолон тодорхойлолго хэгдэдэггүй юм, тэрээгээрээл бусадһаа Обнинска АЭС илгардаг, — гэжэ Физико-энергетическэ институдай директор физико-математикын эрдэмэй доктор О. Д. Казачковский хөөрэнэ.—Юундэ тиигэнэ гэжэ һананат? Ушар юуб гэхэдэ, эндэхи ураанай каналай хахадһаань ехэнхи дээрэнь элдэб туршалганууд хэгдэнэ, шэнэ шэнэ инженернэ хараа бодолнуудай хэр зүб байһаниинь шалгагдана, тоолон тодорхойлогдоно ха юм. Мүнөө СССР-тэ болон социалис оронуудта хүдэлжэ байдаг бүхы реакторнуудай схемэнүүд эндэл, дэлхэйн түрүүшын АЭС-тэ туршагдаһан юм.

Обнинска АЭС хадаа имагтал научно болон инженернэ талаар зүб шиидхэбэри баталан абадаг газар бэшэ, элшэ хүсэнэй индустриин шэнэ һалбариин мэргэжэлтэдые бэлдэдэг ёһотой үлгынь гээшэ. Обнинскда диплом абаһан мэргэжэлтэдэй ороной бүхы атомна станцинуудта, «Ленин» гэжэ атомходой реакторна түхеэрэлгэ хүдэлгэдэг заал соо, социалис оронуудай атомай нюуса шэнжэлдэг түбүүдтэ тэдэнтэй заабол уулзахат.

Атомой элшэ хүсэ шэнжэлгэдэ гаража ерэдэг гурбан шухала зорилго —аша үрэтэйгөөр, найдамтайгаар, аюулгүйгөөр хүдэлэлгэ хангаха хэрэгтэ Обнинскын научна түбэй бэелүүлдэг үүргэ угаа ехэ гэжэ онсолон тэмдэглэе. Физико-энергетическэ институдай эрдэмтэдэй элдэб жэлнүүдтэ зохёоһон аюулһаа хүдэлмэришэдые хамгаалха зорилготой бүхы системэнүүд имагтал Обнинска АЭС-тэ али бүхы талаһаа шалгалта гараһан байдаг. Энэ хүдэлмэриин үрэ дүнгые гайхамаар. Гушан жэлэй туршада СССР-һан нэгэшье жэшээ олохогүйт, юуб гэхэдэ, АЭС-үүдэй хүдэлмэридэ авари гү, али бусад хазагайралтанууд огто үзэгдөөгүй. Обнинск хотодо, оршон тойронхи ой соо, Протва голой уһандахи радиациин хэмжээн үдэр бүри шалгагдажа байдаг юм. Тезд энэнь юрэл заншаһан хэрэг болонхой. Уһан дээгүүр аяншалха дуратайшуул имагтал АЭС-эй хажууһаа байдаркаонгосодоо һууже, эгээл суутай болоһон замаар Ока мүрэн дээрэхи Серпухов хото хүрэтэр тамаран ошодог байна бшуу.

Гушан жэл соо Обнинска станциин уг залгамжалагшад нилээд олошоронхой гээшэ. Атомна реакторнуудай элшэ хүсэ үйлэдбэрилхэ арга боломжонь хэдэн зуугаад дахин дээшэлээ ааб даа. Мүнөө эрдэмтэд имагтал электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилхэ бэшэ, мүн гаргашалһан атомна түлишэеэ дахяад һэргээн хэрэглэхэ аргатай станцинуудай проектые зохёожо эхилээ. Энэ шэнэ технологи нэбтэрүүлһэнэй ашаар ураание хэрэглэлгын КПД нилээд ехэ болохо юм. Ондоогоор хэлэбэл, атомой киловатт-час ... хаш. Һаяхана үш... нин туршалга Об... дэжэ, мэргэжэл... һайшаагдаа.

Юрэдөөл, ма... сэг дэлхэйдэ гү... шанартай иимэ ... далнуудые шиид... ломжо Протва ... ороной үзэсхэлэн... эрьедэхи бишых... 5 мянган килова... үйлэдбэрилдэг ... тростанци олгоо... нинска станци ... ниие зохёогшод... лагшадай нэгэн ... демик Н. А. Дол... хурсаар, марта... бөөр иигэжэ хэл... жэлнүүд ошожо... хэдэнь ерээдүйн ... түрүүшымнай АЭ... вай машина гү, ... скын самолет м... һаань гээгдэнги ... шэнгеэр һанагда... хүн түрэлтэнэй т... наукын ба техн... ник, зохёохы ух... илалтын һүлдэ ... жо хэтэдээ үлэ...

Н. Ж…
ТАСС

Москва—Обнинск

КОМСОМОЛДО В. И. ЛЕНИНЭЙ НЭРЫН ҮГТЭҺӨӨР 60 ЖЭЛ ГҮЙСЭБЭ

МАРТАГДАШАГҮЙ ҮЕ ҺЭН

VI съездын тог- ссин Коммунис Союзые (РКСМ) Ленинскэ Коммуүшуулай Союз нэрэтэй бол- тэрэнэй түүхэдэ үдэр болоо

VI съездын бүхы үдта, ороной хү- ба таряашан за- андаһан манифест баяр баясхалан- даа бэлэй. Ком- дунда револю- эл эсриг бадар- жабайдалда эдэб- р хэбаадаха, өө- хы болон поли- босоролые улам га нүхэсэл олго- Үргэн олон хү- ба таряашан за- дунда шэнэ са- имда гараха, ком- үэдэ жэгсаха хү- улам эдэбхи-

республика- бластьнуудай ком- организацинуудай хабаадаһан ябрь һарада зар- хэсоюзна нацио- ан Буряадай за- үсэл эрмэлзэлэй ехэ удха шанар- Тэрэнэй хүдэл- -эй VI съездын уряа доро, РКП(б)- эдын «РКСМ-эй гэһэн тогтоолые айдалда бэелүүл- мсэлэй үедэ ун- . Партиин XIII шиидхэбэринүүдэй нэгэндэ иигэжэ

бэшэгдэнхэй һэн: «Союзай автономито республикануудта ажаһуудаг үндэһэ яһатанай дунда РКСМ хадаа эгээн ехэ оролдолго гаргажа, нютагай кадрнуудые имагтал нютагай залуушуулһаа бэлдэхэ талаар дутагдалаа усадхаха ёһотой». Зүблөөн дээрэ табигдаһан 10 асуудалай нэгэниинь залуушуулые ленинскэ ёһо гуримаар хүмүүжүүлгэ тухай байһан юм. Мүн «Нютагай түлөөлэгшэдэй элидхэл» гэһэн асуудал табигдаһан байгаа.

Энэ зүблөөндэ Буряадай комсомолой организацие түлөөлхэ зол хубитай байжа, тэрэнэй хүдэлмэри тухай элидхэл хэһэн байнаб. Энэ зүблөөнэй бүхы хүдэлмэринь ленинизмын үзэл сурталаар нэбтэрэнги байһан. ВЛКСМ-эй VI съездын манифест-уряа дотор иигэжэ бэшэгдэнхэй һэн: «СССР-эй бүхы арадуудай хүдэлмэришэн залуушуул өөрынгөө түрүү отряд коммунис залуушуулай союзтай (КСМ) хамта нэгэн хүсэл эрмэлзэлдэ абтан, Ленинэй һургаалаар ажаһууха, ажаллаха, тэмсэхэ».

Буряадай комсомолой областной организациин гэшүүд, хүдэлмэришэн ба таряашан залуушуулай дунда бадарһан шэнэ дэбжэлтын охиие улам үргэдхэхын түлөө айхабтар ехэ оролдолго гаргаһан гэшэ.

1924 оной һүүлшын һаранүүдтэ ба 1925 ондо комсомолой областной организациин хүдэлмэринь РКП(б)-гэй XIII съездын, РКСМ-эй VI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгын туг доро үнгэрөө. РКСМ-эй бүхы ячейкэнүүдтэ районуудай пленумүүдтэ, хушуунай ба волостиин конференцинүүд дээрэ комсомолшуудые, залуушуулые В. И. Ленинэй намтартай танилсуулжа, съездын манифестын удхые ойлгуулха хүдэлмэри ябуулагдаа, мүн комсомолой саашанхи тодорхой зорилгонууд хараалагдаа һэн.

РКСМ-эй Оронгын ячейкын секретарь Н. Гармаев иигэжэ бэшээ һэн: «Ленинэй нэрын комсомолдо үгтэһэн ушар комсомолой эдэбхиие, нэрэ ..ндые айхабтар ехээр үргөө, комсомолдо ороогүй залуушуул тэрээндэ орохо хүсэлтэй болоо. РКСМ-эй хэдэн шэнэ ячейкэ Бүхэндэ, Гильбэрэдэ, Бургаастайда ба бусад һууринуудта бии болоо».

РКСМ-эй Хонхолын (Мухар-Шэбэр) ячейкын суглаан дээрэ иимэ тогтоол абтаа бэлэй: «РКСМ-эй VI съездын шиидхэбэринүүдые зүбшэн хэлсээд, бидэ Хонхоло нютагай комсомолшууд Ленинэй хэрэгые үргэлжэлүүлхэ бди гэжэ тэнгаригланабди».

Верхнеудинскын уездын басагадай городской конференци РКСМ-эй VI съездын тогтоолнуудые, түрэл комсомолойнгоо Ленин багшын нэрээр алдаршаһаниие ехэтэ һайшаажа, РКСМ-эй зэргэдэ хани басагадаа орогты гэжэ уряалһан байна. Загарайн багшанарай конференцидэ хабаадаһан 15 хүнэй 11-ниинь комсомолой наһанай байжа, өөһэдынгөө нүхэдые комсомолдо орохыень уряалһан ба залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ленинизмын һургаалаар ябуулхабди гэжэ мэдүүлһэн.

Эхирид-Булгадай аймагай залуушуулай Усть-Орда һууринда болоһон суглаан дээрэ иимэ тогтоол абтаа: «Бидэ, хүдөөгэй залуушуул хүдэлмэришэн-залуушуултай нэгэн хамта социалис общестын илалта тээшэ дабшахабди».

1924—1925 онуудта би комсомолой политкружок хүтэлбэрилдэг байгааб. Тэндээ РКСМ-эй VI съезд тухай, тэрэнэй абаһан манифест тушаа залуушуулда хөөрэжэ үгэдэг һэм. Бултадаа нэгэн дуугаар баясаа бэлэй· «Ямар хэсүү һонин бэ, нүхэд. Ленинскэ комсомолой гэшүүн байха гэшэ бидэниие олон шухала юумэндэ уялгална. Ленинэй һургаалаар ажаһууха, ажаллаха ба тэмсэхын тулада һураха болонобди».

РКСМ-эй VI съездын манифестын гол удхые тайлбарилгын, тараалгын үедэ комсомолой областной организациин ябуулһан хүдэлмэри ехэ үүргэ дүүргэһэн байгаа. 1924 оной баримтаар республика дотор 1834 комсомолшууд, тэрэ тоодо 262 басагад тоологдодог һэн. Харин 1925 оной январь һарын мэдээгээр, 5760 гэшүүд, тэдэнэй 1440-ниинь (25 процентнь) комсомол басагад бэлэй. Гэхэ зуура комсомол хадаа тэрэ сагһаа партиин халаан болоо гэжэ омогорхолтойгоор тэмдэглэхэ шухала. Энэ үедэ 40 комсомолшууд партиин зэргэдэ ороо һэн. Жэшээлхэдэ, Хориин партийна организаци имагтал эрхим комсомолшуудай ашаар ургаһан байна. Хэжэнгэдэ, Оронгодо РКП(б)-гэй олон ячейкэнүүд комсомолой ячейкэнүүдэй һуури дээрэ байгуулагдаһан юм. Энэ хугасаа соо партийна, совет, ажахын ба соёлой хүдэлмэридэ эдэбхи ехэтэй комсомолшууд олоороо ороо һэн. Тэдэнэй тоодо М. Беляев, Н. Кузьян, И. Мунтеев, М. Кондаков, С. Кузнецов, И. Климович, А. Вампилова, А. Дамбаева болон бусад байгаа. Хэдэн зуугаад залуушуул һургуулида эльгээгдэбэ. Тэдэнэй дунда П. Хантоев, А. Логвиненко, П. Буржанова, К. Гусев, Ф. Шаданов болон бусад бии һэн. Комсомолдо агуу Ленинэй нэрын үгтэһөөр 60 жэлэй ойтой дашарамдуулан, үнгэрһэн тэрэ сагай үйлэ хэрэгүүдые бидэ 20-дохи онуудай комсомолшууд омогорхолтойгоор дурсан һананабди.

РКСМ-эй VI съездын тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ бидэнэр, комсомолшуудай республика дотороо хэһэн, бэелүүлһэн ехэ хүдэлмэри хэзээдэшье мартагдахагүй. Мүнөө бидэнэр шэнэ үеын хүхюун согтой комсомол-залуушуултай мартагдашагүй энэ үдэрые тэмдэглэжэ байхадаа, жаргалта ерээдүй тээшэ дабшан ябаһан республикынгаа комсомолшуудтай, залуушуултай хамта үнэн зүрхэнһөө баясан байнабди.

Н. МУНКОЕВ,
партиин, комсомолой ветеран.

гат—арадай түлөөлэгшэ

ЗАХЯАНУУДЫЕНЬ БЭЕЛҮҮЛЭН...

шадай захиануу- хэрэгтэ бидэ- үүд, саг үргэл- хандуулдаг гэжэ Кабанскын Марксын нэ- лхозой загаһа бригадын бри- Алдар Солын агнагдаһан рай- депутат Ни- ович Федоров

Н. А. Федоров үрово һууринаа хэлтэй болгохо, захянуудые барилгын асуу- хэ анхарал хан- йна. Депутадай гэрнүүд болон шэрдэгдэбэ. ицэнүүдтэ ажал- марха байшан, магазин бариха гол шухала үшар иимэһээ нуудые үргэдхэ- нүхэр Федоров асуулта хэһэн шьегүй районно исэдкомой засе- барилгын орга- хүтэлбэрилэгшэд һунгагшадай захиануудые дүүргэлтые юундэ унжагайруулжа байһан тухайгаа тоосохо баатай болобо. Тиигэжэ мүнөө амаралтын байшан ба магазин барилга түлэг дундаа ябуулагдажа байна. Депутат Федоров районно Соведэй барилгын оа промышленностиин талаар саг үргэлжын комиссиин гэшүүн байһан тула район дотороо хэгдэдэг барилгын бусадшье объектнүүдые саг болзортонь тушааха асуудал зүбшэн хэлсэнэ, хэмжээнүүдые абалсажа байдаг.

Николай Адунович бригада бүридэ гүрэнэй ба ажалай журам бэхижүүлхэ тон шухала гэжэ тоолодог. Тэрэ өөртөө, мүн бригадынгаа гэшүүдтэ шанга эрилтэ табидаг заншалтай. Тиимэһээ бригадынь ажалай үрэ дүнгүүд һайшаалтай, Мүнөө Н. А. Федоровой бригада загаһа олзоборилхо талаар арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь холо урид—3 жэл 6 һара соо дүүргэжэ амжаба.

Бригадын гэшүүд Ф. Б. Паткин, Л. Б. Сотнич, С. М. Падерин, В. И. Федоров, Н. Б. Дарханов, Н. Х. Есаулов болон бусад дүй дүршэлтэй, урагшаа һанаатай загаһашад юм. Тэдэнэр зунай ааяма халуундашье, үбэлэй янгинама хүйтэндэшье Байгал далай дээрэ ажаллажа, олзотой, омогтой бусадаг. Бригадир Н. А. Федоров үнэхөөрөөшье, бригадаяа хойноо дахуулжа, коллективтээ хамта эбтэй эетэйгээр нэгэ хүн шэнгеэр ажаллажа шададаг байна бшуу. Тэдэнэр сагай уларилай таарамжагүй муу байгаашье һаань, июнь һарада 260 центнер загаһа гүрэндэ тушааха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргээ. Тиихэдэ зунай үедэ загаһа олзоборилхо түсэбөө Н. А. Федоровой бригадынхид 150 процент дүүргэхэбди гэһэн социалис уялга абаад, тэрэнээ урагшатайгаар бэелүүлжэ байна.

— Манайда дутуу дунданууд үшөөшье олон даа. Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын, худалдаа наймаанай эмхинүүд муугаар хүдэлнэ. Уран һайханай бүлгэмүүд загаһашадта хоморой «айлшад» болонхой. Һуурин тосхондо-мнай ажал хэнгүй зайгуултажа ябадаг залуушуулшье бии,— гэжэ депутат Н. А. Федоров хөөрөө һэн.— Һууриин тосхонуудай ажалшадай хамтын суглаануудые үнгэргэжэ, эдэ болон бусад асуудалнуудые шиидхэхэл хэрэгтэй.

Тэрэнэй һанамжа зүб даа! Соведэй депутат Николай Адунович Федоров ажалдаашье, ниитыншье хүдэлмэридэ иигэжэ түрүүшүүлэй зэргэдэ дабшана.

Б. СОТНИЧ,
манай штатнабэшэ корр.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ПОЕЗДНУУД ТҮРГӨӨР ШУУМАЙЛДАНА

БУДАПЕШТ. Эндэһээ зүүн тээшээ оршодог түмэр замай томо станци Дьендьеш болон Вамошдьерк гэжэ һууриин тосхоной хоорондохи түмэр зам электрижүүлэгдэжэ түгэсхэгдэбэ. Нэгэн доро түмэр замай хүдэлмэришэд түмэр замай далангые, сигнализациин системые шэнэдхэһэн байгаа. Тиигэжэ поезднуудай ябалгые нилээд хурдадхаха, элшэ хүсэ алмаха эрхэ байдал байгуулагдаа юм. Электрижүүлгэ хадаа энэ табан жэлдэ венгер түмэр замай транспортые хүгжөөлгын гол шэглэлнүүдэй нэгэниинь болоно. 1985 ондо электрижүүлэгдэһэн түмэр замай хубинь 58 процент хүрэтэр, харин хожомоо энэ дүн 75 процентдэ хүргэгдэхөөр хараалагдана.

«СОКОЛ» НИИДЭНЭ

ВАРШАВА. «Сокол» гэжэ нэрлэгдэһэн польско шэнэ вертолёдой туршалга эхилэнхэй. Энэнь Люблин шадархи свидникэй инженернүүдэй бүтээһэн польско түрүүшын вертолёт болоно. Авиатехникын совет болон поляк конструкторнуудай хоорондохи нягта харилсаа холбооной ашаар шэнэ машина мүндэлөө юм гэжэ польско хэблэл мэдээсэнэ. 30 жэлэй саада тээ эхилһэн СМ-1 белон МИ-1, харин саашадаа МИ-2 түхэлэй вертолёдуудай совет лицензээр түрүүшынхээ хабсаргалдажа эхилһэн Свидницкэ транспортна түхеэрэлгын заводто тэрэ бүтээгдээ юм. Энэ үе соо заводой коллектив винт далитай 6 мянганһаа дээшэ иимэ машина бүтээжэ, хахадһаа ехэ хубиинь Советскэ Союз болон бусад социалис оронуудта, мүн тэрэшэлэн хэдэ хэдэн бусад гүрэнүүдтэ худалдаанда эльгээһэн байна. Мүнөө үедэ хүдөө ажахыда, санитарна, абаралгын болон түймэрэй албануудта польско вертолёдууд үргэнөөр хэрэглэгдэдэг. Геологуудай, картографуудай, бусад олон мэргэжэлнүүдэй түлөөлэгшэдэй хүдэлмэридэ иимэ вертолёдууд һэлгэшэгүй юумэниинь болонхой.

АШАА ЗӨӨЛГЫН ГОЛ ЗАМ

СОФИ. Болгар ба совет портын хүдэлмэришэдэй, түмэр замшадай ажал ябуулгаяа тааруугаар, нягта холбоотойгоор эрхилдэг болоһоной ашаар Варна-Ильчевск гэжэ паром гарасын суднануудта ашаа тээхэ, буулгаха хүдэлмэри 4 часаар хороогдоо юм. Эндэ ашаа тээхэ, буулгаха орёо хүдэлмэриие залан хүтэлдэг диспетчернүүдэй ниитэ нэгэн халаанууд байгуулагданхай. Һүүлэй үедэ хүшэр хүндэ олохон хүдэлмэри автомадаар хангагдаа юм.

Мүнөө үедэ хоёр ороной портнуудай ажалшадта халуун хаһа хүрэжэ ерэнхэй. Промышленна предприятинуудай түхеэрэлгэнүүдые Варна абаашаһан паромууд графигһаа уридшалан шэнэ овощ болон үрэ жэмэсээр дүүргэгдэнэ. Удаань хани барисаанай хүүргээр тэдэнь Советскэ Союзай элдэб хото городуудта эльгээгдэнэ.

Богони болзорто паромой гараса НРБ СССР хоёрой хоорондо ашаа зөөлгын гол зам болоо юм. Бүхы ашаанай 60 шахуу процентнь энэ замаар эльгээгдэдэг.

(ТАСС).

• ТАСС • АПН •

ХИЛЫН СААНАҺАА

ООН: шухала асуудалнууд хэлсэгдэнэ

К. Энэ районние алай зоно бол- һанал бодолые эрилготой улас- конференцидэ бо- элгын асуудал- инн океанай та- тусхай комитет энэ. ООН-ой Ге- самблейн шиид- оор, иимэ кон- хэ жэлэй түрүү- дта Коломбодо зэргэтэй, омитедэй шэнэ түрүүлэгшэ, Шри Ланкаһаа ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ Н. Виджевардане үгэ хэлэхэдээ, уласхоорондын хуралдаае амжалтатайгаар үнгэргэхэ гэшэ шухала удха шанартай гэжэ тэмдэглээ, Индиин океанай оршондохи гүрэнүүд бэеэ даагһан ба дулдыданги бэшэ байдалаа, газар дайдынгаа бүрин бүтэн байлгые хангахые, мүн тэдэнэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсалгын аюулые усадхан зайсуулхые туйлаха зэргэтэй гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Индиин океаниие амгалан байдалай зоно болгохо тухай бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай дурадхалые эрид шууд, залан сэхээр дэмжэжэ байһан тухайдаа, энээнэй тула ООН-ой харгалзалга доро уласхоорондын конференциие дары зарлаха тухай СССР-эй делегациие толгойлогшо Р. М. Тимербаев үгэ хэлэхэдээ, онсолон заахан байна. Индиин океан дээрэхи үйлэ хэрэгүүдэй аюултай хүгжэлтые усадхан зайсуулхые Советскэ Союз оролдодог байгаа, мүнөөшье оролдожо байна гэжэ тэрэ хэлээ.

УЛААН-БААТАРТА ЯР ЁҺОЛОЛ БОЛОБО

БААТАР. Монго- революциин 63 МНР-эй ниислэл шад, бүхы рес- яр жабхалантай- лэбэ.

байгуулалтада ажалшадай туй- лтанууд тухай онгол-совет эб- хани барисаае, шүүн-оронуудтай түгэс харилсаае ан улаан тугууд, шууд, паннонууд рай үйлсэ гудам- алмайнуудые шэлэй ойе һайндэрлэлгэ политическэ ба ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда, алдарта ойнуудта— Халхын гол дээрэ совет болон монгол сэрэгүүдэй туйлаһан илалтын 45 жэлэй ойдо, МНР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо бэлдэлгын һүлдэ тэмдэг доро үнгэржэ байна гэжэ тэрэ хэлээ. Агуу Октябриин үүргэ нүлөөн доро болоһон Арадай революциин монгол арадай түүхэдэ эрид эрьелтын үйлэ хэрэг болоһон байна. Империализмын ба харгис хүсэнүүдэй гэмээр уласхоорондын байдалай орёо түгшүүрилтэй болоһо байһые тэмдэглэхэ зуураа, бусад социалис оронуудай арадуудтай хамта монгол арад ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө, эб найрамдалай ба хүн түрэлтэнэй аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлдэ бүхы хүсэлэл оролдолгонуудаа саашадаашье гаргаха юм гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

тарай Түбэй тал- болоһон сэрэгэй лшадай жагсаал эрэгүүд болоһон НРП-гэй ЦК-гай секретарь, МНР- Ехэ хуралай й Түрүүлэгшэ Ю. МНРП-гэй ЦК-гай ой гэшүүн, МНР- рнүүдэй Соведэй Ж. Батмунх, гүрэнэй бусад гшэд Д. Сухэ- ба Х. Чойбалса- най трибунада га- гаа.

Энэ үдэр ниислэл хотын стадион дээрэ арадай заншалта һайндэр—наадан болобо. Бүхэ барилдаагаар, һур харбалгаар, мори урилдаагаар мүрысөөнүүд үнгэргэгдөө. Ороной бүхы хото городуудта аймагуудай ба сомоной түбүүдтэ һайндэр болобо.

боронын министр, ковник Ж. Ен- болон жагсаалда та хандажа, амар- э хэлэбэ. Арадай илаһаар 63 жэ-

ООН-ой Генеральна секретариин уряа

ЖЕНЕВЭ. Мүнөөнэй түгшүүрилтэй оршон байдалда буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха гол асуудалнуудаар хэлсээнүүдые баталха хэрэгтэ бүхы хүсэлэл оролдолгонуудаа эдэбхижүүлхыень ООН-ой Генеральна секретарь Х. Перес де Куэльяр буу зэбсэгүүдые хуряаха конференциие уряалба. Ядерна дайнай аюул үргэдэжэ, хүн түрэлтэндэ уршаг тойбо татахада магадгүй гэжэ Х. Перес де Куэльяр мэдүүлээ. Замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалга энэ талаар ехэ аюул тохёолдуулха байна. Ушарынь юуб гэхэдэ, шэнэ буу зэбсэгүүдые, түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдые хинаха арга таһалдуулагдаха бшуу.

Юрын, мүн ядерна буу зэбсэгүүдые хуряаха гэшэ түбхын түрүүшын зорилгонуудай нэгэниинь болоно. Ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха, ядерна буу зэбсэгүүдые туршалгые хорихо, замбуулинай дайдада зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргуулхагүй гэхэ мэтын асуудалнуудаар Женевэдэ үнгэргэгдэжэ байһан хөөрэлдөөнүүд дээрэ мүртэй үгээ ойлголсоогүй байһан ушар һанааемнай зобооно гэжэ ООН-ой Генеральна секретарь хэлэбэ. Химическэ буу зэбсэг үйлэдбэрилгые хориһон конвенци баталан абахые бүхы дэлхэй хүлеэнэ гэжэ тэрэ мүн лэ тэмдэглээ.

100 МЯНГАН ХҮНЭЙ ГАР ТАБИЛГАТАЙ

НЬЮ-ЙОРК. Городой эгээл томо ехэ районуудай нэгэн болохо Стейтен-Айленд гаваниие американ далайн-сэрэгэй хүсэнүүдэй ядерна бааза болголгые буруушаалгын петицидэ Нью-Йоркдо ажаһуудаг 100 мянга гаран хүн гараа табиба. Пентагоной дай жүрөөдэһэн һанаашалгануудые бэелүүлгэхэгүй гэһэн эрилтэ табидаг Нью-Йоркын ниитын олон арбаад элитэ мэдээжэ түлөөлэгшэдые нэгэдүүлдэг ядерна буу зэбсэггүй Стейтен-Айлендын нэгэдэл энэ документын авторнууд болоно.

«Айова» крейсер түрүүтэй далайн-сэрэгэй гол бүлэглэлые нютагай портын гаваньда байрлуулха гэһэн түсэбүүд дэлхэйн океан далайнууд дээрэ сэрэгэй булюу хүсэтэй болохо гэһэн США-гай далайн-сэрэгэй хүсэнүүдые 600 корабль хүрэтэр үргэдхэхэ гэһэн Рейганэй захиргаанай программатай сэхэ холбоотой байна. Эды олон корабльнуудые байрлуулхын тула ганса Нью-Йоркын бэшэ, харин США-гай бусад хэдэн городуудай портнуудые сэрэгэй бааза болгохо гэжэ Вашингтон оролдоно.

Һамон

ШЭНЖЭЛЭЛ БА ШҮҮМЖЭЛЭЛ

ХОЁР ОНДОО ХУБИ ЗАЯАН

Урдань Бизья шэнги сэхэ сэбэр, ажалша хүн хэн ябааб? Галша гү?

Бизья хадаа Сергей Цырендоржиевай «Үбгэдтэ—мэндэ» гэһэн повестиин герой гэжэ түрүүн мэдүүлэе. Харин Галша гэзэшэмнай Чимит Цыдендамбаевай «Боосоон» гэһэн рассказай герой байха.

Бизья Галша хоёр сэхэ сэдьхэлтэй, ажалша бэрхээрээ адли шэнжэтэй байна. Эдэ хоёр бүхы наһаараа ажал хэжэ, тусхайлбал, дархалжа ябаһан зон. Гэбэшье Галша өөдэлөөгүй, ходо үгытэй ябана. Харин Бизья баяжанхай. Галша олон үхибүүтэй хадаа үгытэй ябана бэшэ. Бизья ганса басагатай хадаа баяжаа бэшэ. Эндэ ондоо, гүнзэгы шалтагаан бии.

Нэн түрүүн эдэ хоёрой хэһэн ажалые хаража үзэе.

Уран зохёолшо Чимит Цыдендамбаев Галшынгаа ажалшые иигэжэ харуулна:

«Галша энэ бэе болотороо тоо томшогүй олон, обоолоо һээ, хада уулын зэргэ боломоор ехэ һургаат отолһон лэ байха. Манаихинай бултанайнай толгойдо минии отолһон һургаагай тоое хүсэхэ үһэн байхагүй гэжэ Галша зарим үедэ шоглодог. Теэд бүлэнэрынь олон даа: үбгэ һамган хоёр аад лэ, үшөө долоон толгой улаан сурба үхибүүд... «Наһан соогоо отолһон һургаагаарни хорёо барижа жэрылгээ һаа, дүрбэн зүг найман хизаарые шэглэжэ, ороной оёор, замбуулинай заха тулажа» ошохо»,— гэжэ өөрынь хэлэдэг зүйтэйшье шэнги».

Уран зохёолшо Сергей Цырендоржиев Бизьягайнгаа ажалшые иигжэ харуулна.

«Тэрэ [Бизья—Э. Б.] эдир залуу наһанһаа дарханай зэдсэгтэй нүхэсэжэ, хэды олон байра байдал бэряа гээшэб! Заримдаа, сүлөө сагай тушаалдахада, тэрэ хоёрхон табсантай хэрэлсы дээрээ гаража һуудаг заншалтай. Тиигээд нюсэгэн хүлөө маажасагаан, Буухасаанай бооригһоо сааша жэрылдэгшэ барандаа өөрынь гараар бодхоогдоһон гэрнүүдэй хоолойһоо бур-бурхан бадхаһан утаае омог нюдөөр шэртэн, абяагүйхэнөөр маһаржа, тэдэ гэрнүүд соохи хүнүүдтэ хандан: «Баад баад, Заяатын Бизьяе һанажа, дурсажа ябаарайгты. Бизьятнай баряабши гү даа. Юумэн бүхэниие нюдэ далдалхын түлөө ормоглоод хаядаггүй, харин битнай удаахан һуухаар бүтээдэг үйлэтэй шудхэр ха юмбиб,— гэжэ шэбшэдэг».

Тобшолон хэлэхэдэ, Галша Бизьяһаа дутуугүй ажалша хүн байна: Галшын отолһон һургаагые Бизьягай бариһан гэрнүүдтэй жэшэхэдэ, эндэ эли болоно ха юм. Тиигээшье һаа Галша наһан соогоо үгытэй ябана.

Бизьягай баян элирхэ байна. Харин Галшын үгытэйе эндэ хаража үзэе.

Галша Гамбал баянда табан зуугаад һургаар отолхо үри ялатай. Һургаар отологшын үдэшын хоол ээрсэгэй зээрэмхэйн зэргэ жаахан хабтагар булаша хэдэн аяга сай хоёрһоо бүридэнэ. Мяха эдижэ боосолдохо гэшэ үгытэйл хүнэй хэхэ хэрэг бэшэ ха юм. Балма һамганиинь миин һуудаггүй, баян хүршэнэрэйнгөө хатуу хүтүү ажал хэдэг байна. Энээн дээрэ Галшатанай нэгэ һаамхай үнеэе, унажа ябаһан мориие нэмэхэдэ, урданай үгытэй буряадай дүрэ эли харагдана бэшэ гү?

Саашань хаража үзэе. Галшын үдэшынгөө хоолдо эдиһэн булаша ториисотой талхаар бариганхай байгаа. Үлэн хэ хоһон үхибүүдэе харахадаа, эсэгэ өөрөө тэрэ булаһаа түгдэлжэ багаханаар амсаад, үлөөшыень хүүгэдтээ хубаажа үгэнэ. Балмын үбгэндөө орхиһон булаша түрүүн альганай шэнээн, хэбтэгар үргэн байгаа гэжэ бү мартаял. Теэд үхибүүдынь булаашые шэмхэлжэ, түгдэлжэ эди эдиһээр ээрсэгэй зэргэ бага болгоһон байба ха юм. Энээн дээрэ үхибүүдэйнь: «баабаймнай мяха асарха»,— гэжэ байжа дэбхэрэлдэһые нэмэе. Эдэ үхибүүдэй һантигар набтагар, хахархай хубсаһые оруулалсая. Эдэ бүгэдэ ёһотоороо үгытэй ажабайдал болоно гэхэ гү, али баримтата уран һайханай «шуһа», «мяхатай» боложо үгэнэ.

Галшын сэхэ сэбэр ябадал үгытэйдэнь адли элеэр харуулагдаагүй. Гэбэшье тэрэнэй үнэншэ сэхэ занда этигэхээр байна,

Рассказ соо баян болоһон Гамбал харуулагдана. Тиимэ тула хайшан гэжэ баяжаһаниинь харуулагданагүй, харуулагдаха ёһошьегүй болоно.

Гамбалай хуурмаг ябадалые Галша мэдэхэ байһан ааб даа. Боосоондо эдихэ хорин һүүнтэ яһагүй мяха шанаха болоод байба. Тиихэдэнь Галша намда (боосоогоо эдеэ һаа, гэртээ абаашаха) баһал тиимэ яһагүй хорин һүүнтэ мяха бэлдэгты гэжэ шагнүүлнэ.

Тобшолон хэлэхэдэ, Чимит Цыдендамбаевай «Боосоон» гэһэн рассказ сэхэ сэбэр, ажалша, үгытэй хүн урдань баяшуулай доромжолго доро ябадаг байгаа гэжэ удхалан харуулна.

Бизья тушаа нэгэл баримта дээрэ тогтоё. Колхозой ажалшадай нэгэ һарын салин үгэхээ Бизьяһаа мүнгэ урьһаар абаха саг ерэдэг. «Бизья баабай Исэнгын колхоз хоёр тэнсүүрил зөөритэй байхабди»,— гэжэ Банзаракцаев түрүүлэгшэ хэлэһэн байдаг.

Энээгээр бодожо үзэхэдэ, Бизья үбгэнэй шанга шадалтай ажаһуудал эли болоно ха юм.

Повесть сооһоо абтаһан мүрнүүдһээ үбгэжөөлэй хуурмагаар бэшэ, харин үнэн сэхээр ажалладагынь элирнэ. Гэр барихадаа, «нюдэ далдалхын түлөө ормоглодоггүйб»,— гэжэ өөрөө хэлэнэ ха юм.

Тобшолон хэлэхэдэ, Сергей Цырендоржиевай «Үбгэдтэ—мэндэ» гэһэн повесть сэхэ сэбэр ажалша хүн мүнөө шанга шадалтай, баян ажаһуудаг болоо гэжэ удхалан харуулна.

Бизьяһаа дутуугүй ажалша Галша урдань үгытэй ябаа бшуу даа. Теэд мүнөөшье сагта капиталай оронуудта сэхэ сэбэр ажалша хүнүүд үгытэйл ябана ха юм. Үгышье һаа, хүдэлмэригүй байдалда ороно. Хэрбээ Октябриин хубисхалай болоогүй һаа, Бизья Галшада адли үгытэй ябаха һэн.

Буряадай хоёр ондоо хуби заяан энэл даа.

Галша хадаа хүн нэрэгүй, баяшуулай доромжолго боложо ябаа. Үгытэй ябахадаа, хүн хоротой ха юм. Галшын ойһоо буухадаа, ууртай, сухалтай ябаһые Чимит Цыдендамбаев дэмы бэшэнэгүй. Хороо бусалһандаа, Галша боосолдохо гэжэ шиидэнэ. 20 һүүнтэ, мүнөөнэйхеэр үхэрэй килограмм яһагүй тарган мяха эдихэ гэжэ шиидээд байхадаа, өөрынгөө доромжологдоһон байдалые үнэтэйгөөр худалдаха гэжэ сэхэлдинэ: нэгэ дахин садахын түлөө бэшэ, мүн гэр бүлэдөө, үри хүүгэдтээ мяха абаашахын түлөө боосолдоно.

Галшын боосоогоо эдижэ һалалга тэрэнэй сэдьхэлэй, доторой тэмсэлэй шалтаг боложо үгэнэ: һургааг отологшо багаханааршье һаа, хоро үһөөгөө абажа шадана. Гэхэтэй хамта энэ хадаа Галшын доторой хүсэтэй, эрэлхэг зоригтой байһанай гэршэ боложо үгэлсэнэ. Галша — юрэнхы дээрээ ехэ бодолтой, ухаатай хүн. Жэшээнь, бүхэли үдэр һургааг отолжо, ойһоо эсэнхэй ерэхэдээ, һамганайнгаа гэртээ үгы байхада, сухалданагүй. Харин Балмаяа хайрлана. Үгышье һаа, үхибүүдэйнгээ булаашыень бага болотор эдиһэндэ баһал уурланагүй.

Иимэл сэхэ сэбэр, зүрхэ сэдьхэл һайнтай, ажалша буряадууд урдань баян буряадайнгаа дарлалта доро, наада энеэдэниинь боложо, доромжолуулжа, хүн нэрэгүй ябаал даа гэжэ Чимит Цыдендамбаев харуулһан байна.

«Нэгэл мунинха, үхэр хара буряад ха юмбиб»,— гэжэ Бизья өөр тухайгаа хэлэнэ. Энэмнай, үнэхөөрөөшье, барга бүдүүлиг зантай үбгэн.

Гэхэтэй хамта Бизья дарханай сэхэ сэбэрые, ажалша бэрхые мэдэнэбди.

Үбгэжөөл юундэ бариһан гэрнүүдээ омог нюдөөр шэртэн хаража, гоёшоожо һуудаг бэ? Юундэб гэхэдэ, хэһэн ажалынь хүндэ туһатай байна. Бариһан гэрнүүд соонь зоной түбхинэжэ һуухада, сэдьхэлынь ханана. Ондоо үгөөр хэлэхэдэ, энэмнай Бизья үбгэнэй һайхан зүрхэ сэдьхэлтэй байһые үшөө дахин гэршэлжэ үгэнэ.

Һайнаар хүдэлөөд ябаһан хүниие колхоз өөдэнь үргэжэ, тэрэнэй нюдые нээжэ үгэнэ. Барга бүдүүлиг зантай Бизья үбгэниие колхозой түрүүлэгшэ Банзаракцаев хүсөөр шахуу машинадаа һуулгажа, түрүү дархашуулай республиканска суглаанда асарна. Исэнгэһээ ниислэл хото Улаан-Үдэ ерээд, Буряадай оперо болон баледэй һайхан ордон соо һууһыень уран зохёолшо иигэжэ бэшэнэ: «Гүрэн баян хадаал мүнгэ һомолно гээшэл даа. Теэд иимэ гоё, зүүдэндээшье хараагүй гэмээр ордон соо Заяатын Бизья хүнэй зэргэ хүн нэрэтэй һууна ха юм! Үбгэжөөлэй сээжэ зүрхөөр омогорхолой мэдэрэл уни бутаран таража, нюдаргаяа амандаа асаран, хоолойгоо заһажархиба».

Хүнэй зэргэ хүн!

Энээн тухай түр зуура бодожо үзэе. Ажалша хүн урдань хэн ябаһан аад, мүнөө хэн болоо гээшэб? Барга, ажалша буряадые имагтал социализм хүнэй зэргэ хүн болотор үргөө гүбэ даа.

Уран зохёолшо Сергей Цырендоржиевай «Үбгэдтэ — мэндэ» гэһэн повесть энээнэй эли тодо гэршэ боложо үгэнэ.

Э. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

ЧЕХОСЛОВАКИ. Угерске-Градиште гэжэ хотын авиационно заводто «ЗЕТ-37» түхэлэй хүдөө ажахын шэнэ самоледуудые бүтээн гаргалга эхилбэ. «Шмель» гэжэ суутай машинануудые шэнэлэн һэльбэһэнэй, тэрэниие шанаржуулһанай ашаар энэ шэнэ түхэлэй самоледууд үйлэдбэрилэгдэдэг болобо ха юм. «ЗЕТ-37» самоледууд СССР, ГДР, Болгари болон бусад СЭВ-эй гэшүүн оронуудта эльгээгдэжэ, хүдөөгэй ажалшадта ехэ туһаламжа хүргэхэ байна. Ургамалда хоротой бог үбһэнүүдые усадхаха химическэ бодосуудые тараан хаяха, агаарһаа ургамалнуудые үтэгжүүлхэ эрхим һайн түхеэрэлгэнүүд шэнэ машинада тодхогдоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой хабсаралгын цех дотор.

ЧТК—ТАСС-ай фото.

«Хүдэлмэри хэжэ хүдэржэдэг юм» гэһэн В. Саидановай бэшэг тушаа

ҮБГЭН АБЫН ҮРЕЭЛ

Халзан үбгэжөөлнүүдтэл адли табхайлдаһан нюсэгэн гүбээнүүд нюдэнэй харасаһаа далтирхые хүсэһэндэл һубарилдана. Ой модото, хада хабсагайта газарта түрэһэн хүндэ энэ үзэгдэл илангаяа

ЕХЭ БҮЛЫН ЕРЭЭДҮЙ

жэгтэй. Ая гангын хангал үнэр борохон булжамуурай дуун, зумбараа, тарбагануудай нүхэн дээрээ үлэгэшэлдэлгэ — эдэ бүгэдэ нюсэгэн добуунуудай амидарал һэргээхэдэл гэнэ.

— Нюсэгэншье гэхэнь хайшаа юм даа. Эды олон хони малай хооложо байһан энэ газарнай одоол Эхэмнайл. Мүнөө жэл гандуу. Ногоомнай өөдэлсэгүйшэг. Үсэгэлдэр эхилһэн энээхэн бороомнай бү таһалдаһай даа. Оройтожошье һаань, ногоомнай һуга ургашаха һэн,— гээд, Хандажап Дашидондоковна добуунай оройһоо хөөрэжэ байһан манан тээшэ харасаяа шэглүүлээдхинэ.

Тиимэл даа, хонишодой һанаан хагда ногоондоо... һайн бэлшээритэйл һаа, бэшэ юумэн хуу бүрилдэхэл. Буряадай АССР-эй габьяата малшан Даба-Самбу Раднаевич Батуев, наһанайнь нүхэр Хандажап Дашидондоковна Бубеева Зэдын районой «Коммунизм» колхоздо эгсэ хорин жэлэй туршада хонидые харууһалжа, үсхэбэрилжэ, ажахынгаа баялигые арьбадхалсажа байнхай.

— Инзагатын тала үнэр баян даа. Ажалша, малша хүнүүдээр... Адагынь арбан үхибүүдтэй айл бүлэнэр олон. Дабхарай Үбэртэхи түрүү хонишодтомнай — Батуевайда заатагүй ороорой. Хоймортоо түшэгтэй, хэһэн хэрэгтээ, хэлэһэн үгэдөө бата хүнүүд даа,— гэжэ колхозой түрүүлэгшэ П. К. Амагыровэй хэлэһые һанаандаа оруулнаб.

Хандажап Дашидондоковна Тохойдо механизаторай һургуули дүүргээд, трактор агтын жолоодо һууһан хаһаяа, шэнэ газар элдүүрилгэдэ хабаадаһанаа, модо бэлэдхэлгэдэ тунхарингүй ябалсаһанаа дулаахан дурсан һанана.

— Удаань үхибүүд һубаряа һэн. Хонин ажалда орообди. Мүнөө үхибүүднай томонууд, олониинь гэр бүлэ болонхой, мэргэжэлтэйнүүд. Ехэ басаган Галинамнай 9 үхибүүдэй эхэ болонхой,— гээд, ашанараа тоолоно.

— Баярма, Гэсэр, Түмэн, Бимба, Жаргал, Бэлигма, Баясхалан Бүргэд...— гээд, бодолгото болоһоной удаа.— Эгээл багаяа һая түрөө юм. Үшөө нэрэ үгтөөгүй. Хамта дээрээ хори гаран ашанартайбди. Ехэ ашамнай Баярма һургуулияа дүүргээд, эхин классай багша болохоор Улаан-Үдэ зорихо һанаатай,— гэнэ.

— Нэн түрүүн ашанараа бэшэ, үхибүүдээ нэрлэхэ байгаа гүбди, — гээд, Даба-Самбу Раднаевич наһанайнгаа хани тээшэ илдамаар шэртээд абана— Галинамнай почтальон, удаадахинь Ринчин-Ханда Сотниковой шубуунай фабрикада, Намжилма Петропавловкада КБО-до, Дулма Дэдэ-Үшөөтэйдэ почтые даагша, Тэрэнэй удаадахи Цыремнай дээдэ эрдэмтэй, колхоздоо комсомолой комитедэй секретарь, Жаргалнай мүн лэ Борьёогой совхоздо комсомолой комитедэй секретарь юм. Баярнай манайнгаа мэргэжэлые халэжа абанхай, 5 жэл мантайгаа хүдэлөө. Мүнөө амяраа хурьга даажа абаа. Баатарнай армиин алба дүүргээд ерээ, Бальжима медучилищиин нэгэдэхи курс дүүргэбэ. Баясхалан 10-дахи класста ороо, эгээн одхон Чингиснай 8-дахи классай һурагша болобо. Эдэ хоёрнай ехэ туһамаршаднай юм.

— Бишье туһамаршанби,— гэжэ бишыхан 7 наһатай Арюуна гараа үргөөдхибэ. — Хараасгайн далидал адли харахан хүмэдхэтэй хөөрхэн энэ басагамнай хүгшэн эжыдээ, абадаа айлшалхаа ерээ.

— Тиимэ, хүүхэмни бэрхэл хонишон болохош,— гээд, үбгэн абань эрхэлүүлэн үреэгээ һэн.

ЭХЭ, ЭСЭГЫН ҺУРГААЛААР

Арба гаран үринэрөө ажабайдалда заяаһан эдэ хүнүүдэй ажалай намтар ажахын, районой, республикын хүгжэлтын түүхэдэ дуһал дуһалаар оронхой. Табяад онуудта гэрэй эзэн МТС-дэ һуралсал дүүргээд, комбайнераар, механизатораар, жолоошоноор хүдэлөө. Анханай шүрбэһэлиг хатуу, бата бэетэй Хандажап Дашидондоковнагай эдир нэһан Сагаан Усанай МТС-дэ, трактор агтын жолоодо үнгэрһэн юм. Эгээл эндэ инаг дурантаяа ушараа һэн.

«Трактор агтын аялга
Тарян далай долгилуулна.
Тангил гансым аялга
Минии зүрхы долгисуулна»,

гэһэн дуунай аялга холын тэрэ үеые һануулдаг ёһотойл.

...Стол дээрэ обоо хүбөө шагналнууд. Ажалай Улаан Тугай III шатын орден, «В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо. Шэн габьяата ажалай түлөө» медаль, «Социалис мүрысөөндэ илагшын» олон тэмдэгүүд.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, КПСС-эй обкомой Хүндэлэлэй грамотанууд — эдэ шагналнуудай эзэн Даба-Самбу Раднаевич мүн. Эхэ-геройн шагналнууд, «Ажалай ветеран» медаль, «Социалис мүрысөөндэ илагшын» тэмдэгүүд, олон тоото грамотанууд Хандажап Дашидондоковнагай габьяае гэршэлнэ. Х. Д. Бубеев олон жэлдэ райсоведэй депутадаар һунгагдаһан, мүнөө сельсоведэй депутат, колхозой правлениин гэшүүн мүн. Правлениин гэшүүдэй бүридэлдэ хонишон Г-С. Г. Цыремпилова, Н. Ч. Гомбсев гэгшэд оролсодог.

— Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгээр һая хөөрэлдөөн болоо. Хэниие, хайшань табихаб гэхэһээ эхилээд нилээд зүбшөөбди. Харюусалгатайл үе ха юм,— гэнэ Хандажап Дашидондоковна.

Харюусалгаһаа тунхаридаггүй хүнүүд лэ ажахынуудай бодото түшэгүүринь болодог. Балуевтан эгээл иимэ хүнүүд. Хэдэн жэлэй саана хониной комплексые хүтэлбэрилхые дурадхахадань, Раднаевич ср саагүй һэн. Ага хүрэжэ, Цокто-Хангилайхидай дүй дүршэлтэй танилсажа ерээ. Аркадий Будажапович Базаровай, Мэлс Юндунович Доржиевай, мүн Батуевтанай отара иигэжэ нэгэдэнхэй гээшэ. Хэн нэгэнэйнь амжалта бултаниие оодэнь татаха, хэн нэгэнэйнь уруудалга бултаниие доройтуулха жэшээтэй.

— Өөһэдынгөө даадаг хонидһоо жэл бүри 100-һаа 100-е абадагбди. Нооһомнайшье муу бэшэ. Залуу нүхэдэйхимнайл бага зэргэ һанаһанда хүрэнэгүй. Теэд оролдохол гүбди даа. Энээнэй урда хэдэн жэл урагшатай ябагдаал ха юм,— гэжэ Д-С. Р. Батуев хөөрэнэ.

— Танай хүбүүн Баяр бэрхэ хонишон болонхой гэжэ районой хүтэлбэрилэгшэд хэлээ бэлэй гэбэбди.

— Табан жэл мантайгаа хүдэлөө. Комплексдо аминдаа отаратай һэн. Зуутан-хонишодой тоодо оронхой. Теэд бээ даанги болохоёо хүсөө. Мүнөө Рабданай Бууса гэжэ газарта 850 хурьга даажа абанхай. Һурган хүмүүжүүлэгшээр табигдаа. Хоёр һурагшад тэрэнтэй мүнөө зун хүдэлжэ гараха юм. Үхибүүднай хэн хэниинь хонин ажалда даданхай, зариманиинь хашараашье ёһотой. Түхэреэн жэлдэ амар һуулта гэжэ байха бэшэ даа. Теэд ажалһаа хүн муудадаггүй, бүрил хүсэ, ухаа, тэнхээ тамир нэмэжэ ябадаг. Аркадишье (хүршэ хонишомнай) нэн түрүүн мантай 3 жэл хурьга абалсаа һэн. Мүнөө бээ даанхай хонишон болонхой.

Хори гаратайхан нэһандаа ажахыдаа, район соогоо мэдээжэ, хүндэтэй болоһон Баяр Батуев «Табан жэлэй залуу гвардеец», коммунис ажалай ударник юм. ГДР, Монгол оронуудаар комсомолой путёвкоор аяншалаад ерэнхэй. Иигэжэ эсэгэнэрһээ үринэртэ ажалай найдамтай жолоо дамжуулагдана ха юм. Нютагай залуушуулые элсүүлхын, коммунис үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхын түлэ оролдожо ябаһан Инзагатын, Борьёотой комсомолой комитедүүдэй секретарьнар Цырен, Жаргал Батуевууд ниитын үйлэдбэриин хүгжэлтэдэ эмхидхэхы шадабаряа зорюулна.

Гэр бүлэ—ажалша, хүмүүжүүлхы коллектив. Батуевтанай бүлын жэшээ дээрэһээ иимэ тобшолол элеэр, тобойсо гаража ерэнэ. Өөрын гурим, заншал бүлэдэ бии. Жэшээлхэдэ, Даба-Самбу Раднаевичай хэлэһэнэй ёһоор, «Эхэнэр хүн түл абалгын үедэ, нарай малтай хүдэлхэдөө аргагүй өөрын дүйтэй байдаг», «Хандажап хонидоо өөрөө үрэжүүлдэг» гэхэ гү, али Хандажап Дашидондоковнагай хэлэһэнэй ёһоор «Мориднай гүйсэд эзэдтэй гүб даа. Хүбүүд гээшэмнай хүлэг тухайгаа мартадаггүй», «Даба-Самбу ажалһаа далтирха, сүхэрхэ гэжэ үгы юм. Үглөөнэй 5-да гараад лэ Үдын үедэ хонёо хүргуулһанай

удаа орой һүни болотор бэлшээхэ», «Анхандаа электрын гал үгы, фонаряар гэрэлтүүлэн, хурьгадаа абадаг һэмди, хашаа хорёошье заахан хобшогор бэлэй. Һолоомо тэжээл морёороо зөөхэш. Худагһаа уһа гараараа хүшэлжэ удхахаш. Мүнөө хуу оньһожоруулагданхай. Хажуугаарнай уһалха гол горхон үгы ха юм. Залуушуулнай мал дээрэ хүдэлхэдэ эгээл тааруу байдалтай даа,— гэжэ үнинэй хонишод үнгэрһэн үе мүнөөнэй үе хоёрые сасуулжа, баян бардам, жаргалта байдалда баясана, үхибүүдтээшье, залуу хонишодтошье энээн тухай сийлгүүлжэ үгэхые оролдоно, гэжэ тухайлмаар һэн.

Гэр бүлэ—ажалша, хүмүүжүүлхы коллектив. Бага хүбүүд Баясхалан Чингис хоёр өхэл ханамжатайгаар хонидоо туужа уһална, хорёодонь оруулна.

— Энэ гитара дээрэ хэн наададаг бэ?— гэжэ ханада үлгөөтэй гитара тээшэ заабаб.

— Баатар. Соёлой институдта орохо хүсэлтэй. Мандатнай спортсменүүдшье бии. Цырен Жаргал хоёр бэрхэ волейболистнууд...— гээд, хүбүүд замхашана. «Хэн хэнээ диилэхэб?» гэһэн бодолдо абташанхай ха.

Бурин-Хаанай хойморто, Дабхарай Үбэртэ хонин һүрэгөө адуулан үсхэбэрилдэг булжамуурта, аян гангата талын эзэд тухай, ехэ бүлын ерээдүй тухай хэзээ нэгэтэ үшөө һонирхохомнай лабтай.

Г. ДАШЕЕВА.

Зэдын район.

ЛЕНИНГРАД. Июлиин 10. Эндэ нээгдэһэн «Буряадай заншалта искусство» гэжэ выставкэдэ табигдаһан модон скульптурануудые, хүгжэмэй инструментнүүдые, мүнгэн эмээлнүүдые, мориной дэлһээр хэһэн хибэсүүдые, бусад олон зүйлнүүдые ленинградайхид ехэ һонирхон хараба. СССР-эй арадуудай Этнографиин музейдэ нээгдэһэн энэ анхармаар экспозици Буряад ороной Россин гүрэнэй бүридэлдэ һайн дураараа ороһоор 325 жэлэй ойдо зорюулагданхай.

Буряадай нэгэдэмэл музейн жасаһаа согсологдон суглуулагдаһан эдэ арадай гайхамшагта уран бэлигтэнэй бүтээлнүүд жэнхэни буряад искусствын хоёр зуун жэлэй туршада хүгжэһые, тиин тогтонижороһые шата шатаарнь харуулна. Тэндэ табигдаһан экспонадуудай дундаһаа суута һиилүүршэн Санжи-Цыбик Цыбиковэй өөрэйнь, мүн лэ олон тоото һурагшадайнь бүтээлнүүд онсо ехэ һуури эзэлжэ, олоной халуун анхарал татана.

АРАДАЙ УРАН БЭЛИ[Г]

Эртэ урдын заншалта һиилүүр, алта, мүнгөөр дархалга мүнөө үедэ хэр зэргэ хүгжэжэ байна гээшэб гэһэн асуудалаар харагшад һонирхоо ааб даа. Ленинградай В. И. Мухинагай нэрэмжэтэ уран һайханай-промышленна училищи һаяхан дүүргэһэн залуу уран зурааша Елена Зонхоевагай торгоор бүтээһэн «Минии республика» гэһэн томо хэмжээтэ... дай заншалта и... нөө үедэ эрш... жэжэ байһан... мүн. Выставка... даһан энэ бүтэ... үндэрөөр сэгнэ... Иимэ баянш... хэлбэритэй гар... кусствын экспоз... рэнэй эрье худ... һөө анха түрүү... рагдаа гээд тэм...

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ:

Ажалша ехэ бүлэ—өөрсэ нэгэ коллектив болодог.

Ленинградта Буряадай уран бэлигтэнэй бүтээлнүүдэй выставкэ нээгдэбэ.

Шэнэ шүлэгүүдһээ.

«Сельская жизнь» газетын шангуудта хүртэхын түлөө.

Сүүдэй залһаа.

Дүрэ буляалдалгын бари..д агаар

«Сельская жизнь» газетын шангуудта хүртэхын түлөө

уласхоорондын мүрысөөн

ТҮРҮҮШЫН ДҮНГҮҮД

«Сельская жизнь» газетын шанда хүртэхын түлөө дүрэ буляалдалгын барилдаагаар уласхоорондын заншалта наймадахи мүрысөөн үсэгэлдэр Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ баярай оршон байдалда нээгдэбэ.

Манай заншалта мүрысөөндэ долоон ороной 132 барилдаашад хабаадана. Эдэнэй дунда бэлигтэй бэрхэ, үндэр нэрэ зэргэтэй спортсменүүд олон. Тусхайлбал, дэлхэйн чемпионадта шанда хүртэһэн, Азин түбиин чемпион, уласхоорондын ехэ ехэ мүры сөөнүүдтэ илажа гараһан Үлзыбаярын Насанжаргал, Европын чемпионадта шанда хүртэһэн, Румыниин хэдэ дахин чемпион Аурел Нягу, Афганистанай чемпион Мохаммед Захир, Болгарии чемпион Лютви Чилев, ПНР-эй чемпион Януш Божек болон бусад тэдэнэй тоодо ороно.

Эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ, профсоюзуудай областной соведэй секретарь Л. Л. Болдонов үгэ хэлэжэ, заншалта наймадахи мүрысөөе нээбэ. Мүрысөөндэ хабаадагшадые халуунаар амаршалаад, амжалта түйлахыень хүсөө.

Удаань гадаадын оронуудай спортивна делегацинуудые шефтээ абаһан Улаан-Үдын промышленна предприятинуудай комсомолой организацинуудай түлөөлэгшэд дурасхаалта бэлэгүүдые айлшадтаа барюулба.

ФИЛА-гай (Барилдаанай уласхоорондын федерациин) түлөөлэгшэ, экстра-классай уласхоорондын категориин судья Эрик Лунквист (Шведци) хүндэтэ айлшан болоно, заншалта наадандамнай ерэнхэй.

Түрүүшын үдэр барилдаанай хоёр хибэс дээрэ уулзалга бүхэн шанга тэмсэлдэ үнгэрөө. Эгээл хүнгэн шэгнүүртэ Яхадай АССР-эй түлөөлэгшэ И. Сыроватский Я. Батбадралтай (МНР) уулзахадаа, бэлэхэнээр шүүжэ гараа. Һүүлээрнь Афганистанай Демократическа Республикын барилдаашан, 19 наһатай солдат Санд Аслан манай республикын түлөөлэгшэ Бато Цырендашиевтай тулалдахадаа, 2 минутаһаа үлүүхэн саг соо 14:2 тоотойгоор шүүбэ.

Афганистан ороной чемпион Мохаммад Захир түрүүшынгээ уулзалгада СССР-эй чемпионадта шанда хүртэһэн уласхоорондын классай спортын мастер Александр Киркеснертэй барилдахадаа, яаха аргагүй булигдажа, нүхэрөө илалтаарнь амаршалха баатай болоһон байгаа.

Г. Христофоров (Шэтэ) Чечено-Ингушай АССР-һээ ерэһэн Умар Юнусовые диилэбэ. Энэ жэлдэ СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ дүрбэдэхи һууринда гараһан Лубсан Айсуев спортын мастерта кандидат Түмэн Жаргаловтай уулзахадаа, 13:0 тоотойгоор шүүгээ.

52 килограмм. Януш Божек (ПНР) Ахтар Мохаммадтай (ДРА) барилдахадаа, очкогоор диилэбэ. Залуушуулай дундаһаа СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ шанда хүртэһэн А. Алисултанов Ж. Айсуевые тогтоон торгонгүй шүүжэ гараба.

СССР-эй чемпионадта бронзо медаляар шагнагдаһан Севик Бабаханян (УССР) МНР-эй Б. Зандантай уулзахадаа, бар хүсөөрөө булюу байжа, 45 секунда соо илалта түйлаа. Манай республикын эдир барилдаашан Андрей Пестерев Хюсейн Черкесовые (НРБ) диилэжэ, урагшаа дабшаһан байна.

Удаадахи шэгнүүртэ манай республикын түлөөлэгшэд И. Балтуков — А. Араховые (Брянск), Ц. Гулгенов—Ж. Лубсановые, В. Актинов Г. Санниковые (Яхадай АССР) шүүгээ. Манай заншалта түрүүшын мүрысөөндэ илалта түйлаһан Аурел Нягу (Румыни) ехэ хараа түсэбтэйгөөр ерэһэнээ баталжа, Красноярскын спортын мастер Владимир Толмачевые булиба.

62 килограммай шэгнүүртэнэй уулзалга сугларагшадые ехэтэ һонирхуулаа. Эндэ Польшын, Монголой барилдаашад һайн һорилго бэлэдхэлтэй байһанаа харуулба. ПНР-эй барилдаашан Кшиштоф Поблоцки Румыниин түлөөлэгшэ Ион Рошкые минута хүрэхэгүй саг соо диилээ. Монгол спортсмен Н. Ганбаатарые улаан-үдынхид һайн танидаг юм. Эндэ тэрэ Али Насертай (ДРА) уулзахадаа яаха аргагүй булюу байһанаа харуулаа. Александр Бардаханов Яхадай АССР-һээ ерэһэн спортын мастерта кандидат М. Петуховые тогтоон торгонгүй шүүбэ.

Монголой бэрхэ барилдаашадай нэгэн Үлзыбаярын Насанжаргал— Сергей Тарасовта (Брянск) шүүгдэбэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ,
Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: барилдаанай үе.

В. ПЛУТТЫН фото.

Санжа БАНЗАРАКЦАЕВ

ТАЛЫН ДУУН

Аба, эжынгээ нюдэнэй сэргы—таладаа —
Агтын нюрган дээрэ жаргалаа гаталаял.
Үри бэедээ энэ сэнхир хадагаа
Үнгынь бууралтгүй доро дохин барияд.
Аргамагай туруун дор таламнай амитай юумэл,
Аялгын жэгүүр дээрэ таламнай шэ эн юумэл,
Ажаһуудалай эхиндэ таламнай талбар юумэл,
Ажаһуудалай түгэстэ таламнай абдар юумэл.
Талатай жэшэхэдэ, набтар хада үндэр,
Ташаганхадаад абадаг лэ тэндэһээ мүндэр.
Ажалай хүгжэм талыемнай урлан шэмэглэдэг,
Ажана тэнюун, үндэр наһа аба гэжэ бэлэглэдэг.
Эбтэй һайхан байял—юун болоо юм—
Эльгэн таладаа энхэ баялигаа дүүргэжэ.
Дуугаа, нүхэдүүд, дуулаял—юун болоо юм —
Дуулим таладаа ёһо гуримаа заншалан үргэжэ...

СҮҮДЭЙ ЗАЛҺАА

ХУУЛИИН ЁҺООР ХЭҺЭЭГДЭБЭ

Нюргаар үндэршэг, газарлиг бэетэй залуухан хүбүүн Улаан-Үдын нэгэ үйлсын «утые хэмжэдэг» болобо. Тэрэ үнихэн лэ түрэл хотоёо ерээгүй хэбэртэй: шэнэ гэрнүүд, бусадшье барилганууды һонирхон харана. Үйлсэнүүдэй асфальт ула доогуурнь ходорон ошожол байба...

Зүб даа, Евгений Комаров һаял 30 наһатай болоо. Иимэ наһатай хүнүүд ямаршье хүндэ ажал хэхэ арга шадалтай бшуу. Зүгөөр тэрэ гэмтэ ябадал гаргаһанайнгаа түлөө эрхэ сүлөөгөө хаһагдажа, хэдэн жэлэй туршада заһаралгын колонидо эльгээгдээд, саг болзоройнгоо хүсэхэдэ, хуушан танил газартаа ерээд ябаһаниинь энэл байгаа.

Теэд Комаров мүнөө юу бодомжолжо ябанаб? Хуушан муу муухай ябадалаа орхихомни, үнэн сэхээр ажаллажа, эгээлэй хүнүүд шэнгеэр ажаһууха, арюун сэбэр замда гараха гэжэ шиидэээ гү? Али дотоодын хэрэгүүдэй таһагта орожо, «би ерэбэб, ажалда орохомни» гэжэ мэдүүлхээ ябана гү? Үгы даа, эдэ бүхы дурдаһан багсаамжамнай эшэ үндэһэгүй байгаа гээд энэ нүхэрэймнай саашанхи ябадалынь эли тодоор харуулба бшуу.

Ажал хэнгүй мүнгэ хаанаһаа олохоб гэһэн асуудал Комаровой ухаан бодолые угаа ехээр эзэлһэн байгаа. Гүрэнэй мүнгэ зөөри яашаха һэм? Ямар нэгэ һамуу һалихай ябадалтай, гүрэнэй зөөри хайша хэрэгээр хадагалдаг хүйхэр олдохогүй һэн гү? Мүнгэеэ хадагалдаг сейфынь нээхэдээ болохолби гэжэ тэрэ шэбшэхэдээ бүришье һанаагаа амаршаба. Удаань Комаров хэзээ нэгэтэ хара хэрэгүүдээ бэелүүлхэдээ «олдоһон» нүхэд Гена, Володя, Виктор гэгшэдээ бэдэрхэ гэжэ шиидэбэ. Юуб гэхэдэ, тэдэнтэй сугтаа хулгай хэхэб, мүнгэ зөөри олохоб гэһэн зорилготой байгаа ха юм. Тэрэ хэды һарын туршада нэгэшье ажал хэнгүй, нүхэдһөө абаһан мүнгөөрөө архи уугаад, зайгуулташадаг һэн.

Тиихэ зуураа городой ямар магазинууд харуулшангүй оршигдоноб, тэдэниие ямар үедэ, ямар аргаар тонохоб гэжэ энэ хүйхэрнай түсэблэжэ, шэнжэлхы зорилготой ябаһан байжа болоо.

Байгша оной мартын 2 һэн. Тэрэ үдэшэ оройхон болоһон хойно Борсоевой нэрэмжэтэ үйлсын «Байкалкварцсамоцветы» нэгэдэлэй экспедициин байрада Комаров дүтэлжэ ерэбэл даа. Урид хараалһанай ёһоор тус байрын хашаа дээгүүр хүнгэхэнөөр һүрэжэ саада тээнь гараһаар иишэ тиишээ хараашалаад абаба. Тойроод хон-жэн. Нэгэшье хүн ойро тойрон харагдабагүй. Харуулшан урса гэрхэн соогоо унтажал хэбтэнэ ёһотой. Эдэ бүгэдые бодолдоо абажа ябатараа, үнөөхи хулгайшанай сонходо хүрэжэ ерэшэһэн байба.

Хармаан сооһоо шэл отолдог алмаз, үшөө тохигорбэхигээр түмэр гаргажа, ажаллажа эхилбэ. Уданшьегүй тэрэ ута коридор соо ороод, нэгэ түмэр шкафай бирагүйхэн замагые торгоонгүй нээжэрхибэ. Тиигээдшье тэрэнэй урда алтан мүнгөөр, үнэтэй сэнтэй шулуугаар шэмэглэгдэһэн һиихэнүүд, үлгүүрнүүд, браслетүүд яларан байгаа һэн.

— Одоошье олохо юумэн олдоо, гарта орохо юумэн гарта оробол даа,— гэжэ хашаагай саана гараад, хүндэшэг болоһон сүүмхээ үргэлөөд, хүлэйнгөө шандааһа мэдүүлэн гэшхэлжэ ябахадаа һанаа һэн. Теэд тэрэ хулгай хэжэ ябахадаа, баруун гарайнгаа хурганай хээ мүрые тэндэ орхёод ябабаб гэжэ сй ухаандаа оройдоошье тэрэ оруулаагүй ха.

Хулгайшан Комаров тэндэһээ абаһан юумэеэ түргэнөөр «борлуулха» гэжэ шиидэбэ. Үглөөгүүр эртэхэн бодожо, зарим зүүдхэлээ хармаангалаад, Улаан-Үдынгөө үйлсөөр уруудажа, үнинэй «хани» Геннадий Барановые олобо.

— Сайн байно-о, Гена! Хэды үбэл, зун харалсаагүй гээшэбибди? Шамдаа бишни бэлэгтэйхэн ерээлби. Абажа хайрлыт,— гээд, хармаан сооһоо нэгэ ялагар саб сагаан шулуутай бэһэлиг гаргажа һарбайба.

Нүгөөдэнь:

— О-о! Ямар гоё юм бэ? Хаанаһаа олоо юмши? Хэды тэб?— гэжэ һонирхобо, һурасгааба.

— Өөрөө дархалаа аабзаб даа. Аба даа, үшөөшье ондоо юумэ олоходоо болохоб?— гэжэ үреэһэн нюдэеэ онилгосд, мэхэтэйхэнээр харюусаадхиба.

Уданшьегүй нюдөө ехэ болгоһон Геннадиин урда үнэтэй сэнтэй шулуунуудаар шэмэглэгдэһэн зүүдхэлнүүд Комаровой хармаан сооһоо гаража байба.

— Зай, яахамнай гээшэб?— гэжэ асууһан мэтээр Комаров тээшэ Баранов хараадхиба.

— Энээхэниие арбан түхэригөөр, нүгөөдыень хорихорин түхэригөөр худалдаха хэрэгтэй. Тиихэдэмнай мүнгэн гарта оронгүй яахаб?

— Зүб лэ! Үглөөдэрһөө худалдахабди,— гэжэ миинтэ мүнгэ олохоёо байһан Баранов нүхэрөө дэмжэбэ.

Тэрэ хулууһан зүүдхэлнүүдээ худалдаха хэрэгтээ урдань суудлуулһэн аад, үнинэй ажал хэдэггүй Виктор Гогиниие хабаадуулбад. Тиигэжэ тэдэ гурбан нүхэд Улаан-Үдын кафе болон ресторанууд, мүн хүн зоной олоороо һүндэлдэг газарта зогсожо, олон зүйлнүүдые худалдаһан байба. Тэдэнэр олоһон мүнгөөрөө архи худалдажа абаад, хэдэн үдэрэй туршада найрлажа, хүхижэ мэдэбэ.

Дотоодын хэрэгүүдэй таһагай хүдэлмэрилэгшэд энэ үедэ «унтажа» байгаагүй ааб даа. Ажал хэдэггүй аад, уһан тулам болотороо архи залгяад ябагшадай хойноһоо хиналта тогтооһон байба. Тиихэдэ, хулгайлха үедөө Евгений Комаров ехэ болгоомжотойгоор «хүдэлһэн» байбашье, гарайнгаа хурганай хээ мүрые орхёо һэмнай. Хүлдөө үмдэжэ ябаһан гуталынь тиихэдэ хаана ошохоб? 3400 гаран түхэригэй бэһэлиг, һиихэ болон бусад үнэтэ зүйлнүүдые нюусаар худалдаһан хүйхэрнүүд эдэ бүгэдэ болон бусадшье «баримтануудай туһаламжаар уданшьегүй баригдажа, гэм зэмээ мэдэрхэ баатай болоо һэн.

Улаан-Үдын Советскэ районой арадай сүүд эжэл гурбанай хэрэгые хаража үзөөд, гэмтэн Комаровые 8 жэлээр, тэрээндэ туһалһан Баранов, Гогин гэгшэдые хэдэ хэдэн жэлээр эрхыень хаһаба.

Иигэжэл эдэ гурбан һангай зөөридэ һарбайһан гараа мушхуулаад, «энээнһээ хойшо юумэ хулуухаяа, юрэдөө, худалдахаяа болёобди, ээх, эндүүрээбди» гэлдэһээр холо бэшын нютаг руу «мордоһониинь» тэрэл.

С. СТЕПАНОВ.

ПРАВДА БУ[РЯТИИ]

Нэгэдэхи ... КПСС-эй ЦК-гай... до, «Ленинэй һ... ТАСС-ай матер... нөөр, эрхим ш... — Р. Гаязовай... ни хайшалалга... С. Тюлюкинэй... дээсэлнүүд.

Хоёрдохи ... «Социалис мүр... хамтын подряд... мовагай статья... центээр ехэ, х... тээр хямда» —... ной статья. С... тор. «Правда... зэтэдэ харюуса...

Гурбадахи ... Интернационали... байдалда. «Сло... хай һануулааб... ротаевагай хэһэ... Хилын саана... тобшо мэдээсэ...

Дүрбэдэхи ... «Талын аялган... Самбуевай шү... шан гээд генер... В. Евсеевэй ст... эзэн эхэнэр» — ... шэл. «Правда... зетын мэдээсэл... носхолнууд. ... жизнь» газеты... тэхын түлөө ... далгын барил... хоорондын ... В. Бадмаевай...

СЭНХИР

НЭГЭДЭХИ ... Москва. 8.55... программа. 9.35— Үглөөнэ... 9.50— «Состяза... сти Чипык»— ... 10.30— «Спор... дахи тираж. ... тата фильм. 11... дети» — дүрб... һайханай фильм... 12.20— «Харгын... хиха». 12.50— ... 13.40— Уран һ... мүүдэй бүхэ... 14.00— «Гэр б... ли». 14.30— А... Капицын түрэһ... ойдо. 15.40 — ... түби дэлхэй д... «Нүхэдэй ш... «Фронтын ха... га». 18.00— ... таллургын үдэр... фильм. 18.40— ... арадай артист... концерт. 19... телевидениин п... —«Командир с... ки» — уран һа... 22.00—«Время»... -84». 23.40— Со... дай «Дружба»... сөөн. Волейбо... Кубын ба СС... дамал команд... һаа дамжуула... Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ Москва. 8.55... программа. ... гимнастика. ... энхэ байха гэ... Улаан-Үдэ. 9... классайхид» ... 10.05— «Клуба... гүүд, шиидхэ... Москва. 10.4... дари». «Сказки... —үхибүүдтэ ... Хоёр дахин ... Александровай... Совет Армиин... академическэ ... концерт. 12... фильм. 12.40— ... нинной дэжэһ... лябинскын те... грамма». 14.40... хал» — фильм... —В. Моцарт. ... все женщины... ГАПТ-ын зүжэ... энхэ байлга». ... дахи уран һа... 19.45— «Арад... Ливанов». 20.4... дын шэнжэлэл... лан нойрсоги... 21.20—Теннис. ... СССР-эй ба ... лагдамал ком... «Время». 22.35... ги»— уран һа...

САГАН ...

Республика... тэйшэг байха... гуудта бороо... хойноһоо се... метр хүсэтэй... Үдэртөө 20—... онуудта 20—... лида 14—19... байхаар хүлэ... Улаан-Үдэд... байха, шиг... гүй. Баруу... кундын 7 —... тэйгөөр һал... градус дула...

Р. Б. ...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23. редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62 отв. секретарь — 2-50-52 секретариат — 2-66 75, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56 23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2 63 86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54 93, писем и селькоров — 2-67-.. корректорская — 2-33 61, выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина ... Н-00511. Заказ № 161. Индекс 6...